

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Niina Rupponen

PERHEOHJAUS LASTENSUOJELU- YKSIKÖSSÄ

Miten lasten huoltajat ovat kokeneet perheohjauksen?

Sosiaali- ja terveysala
2011

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Niina Rupponen
Opinnäytetyön nimi	Perheohjaus lastensuojeluyksikössä. Miten lasten huoltajat ovat kokeneet perheohjauksen?
Vuosi	2011
Kieli	suomi
Sivumäärä	45 + 5 liitettä
Ohjaaja	Hans Frantz

Tämän opinnäytetyön toimeksianto tuli Lastensuojeluyksikkö Fieteri Oy:stä tehdessäni yksikössä hallinnon harjoitteluani syksyllä 2010. Fieteriin sijoitettujen lasten perheiden kanssa tehtävä työ on keskeisessä asemassa ja sitä haluttiin lähteä tutkimaan, jotta voitaisiin parantaa Fieteristä tehtävän perheohjauksen laatua siihen suuntaan, jota Fieteriin sijoitettujen lasten vanhemman kaipaavat.

Opinnäytteen teoreettinen viitekehys muodostuu lastensuojelusta pohjaten lastensuojelulakiin, lastensuojeluyksikön määrittelystä, perhetyön määrittelystä sekä sijoitettujen lasten vanhempien kanssa tehtävän työn määrittämisestä. Myös Lastensuojeluyksikkö Fieterin toimintaa ja etenkin perheohjausta on opinnäytetyössä käsitelty. Tutkimusmenetelmänä käytettiin teemahaastattelua, Fieteriin sijoitettujen lasten vanhempia haastateltiin etukäteen määritellyn teemahaastattelulomakkeen avulla ja saatiin heiltä arvokasta tietoa Fieterin perheohjausta koskien.

Tutkimuksesta selviää, että Fieteriin sijoitettujen lasten vanhemmat ovat erittäin tyytyväisiä Fieterin henkilökunnan tekemään perheohjaukseen. Vanhemmat ovat myös sitoutuneita perheohjaukseen ja kokevat sen erittäin tärkeänä. Vanhemmista on aistittavissa tyytyväisyys Fieterin toimintaan kokonaisuudessaan, vaikka tilanne ei jokaisessa perheessä muuten helppo olekaan. Tutkimuksesta selviää myös, että Fieteriin sijoitettujen lasten vanhemmat tukevat lastensa sijoittumista, viihtyvyyttä sekä kiinnittymistä Fieteriin ja ymmärtävät sen tärkeyden.

ABSTRACT

Author	Niina Ruppenen
Title	Family Guidance in Child Welfare Unit – How Have the Children’s Guardians Experienced the Family Guidance?
Year	2011
Language	Finnish
Pages	45 + 5 Appendices
Name of Supervisor	Hans Frantz

The topic for this bachelor’s thesis came from the children’s home Fieteri Ltd. The work done with the families of the children that have been placed in Fieteri is very important and the aim was to study the family guidance in Fieteri so that it could be developed.

The theoretical frame includes information about the Finnish law of child protection, defining a child welfare unit and family work and also defining the family guidance for the parents of institutionalized children. The thesis also deals with the child welfare unit Fieteri and their family guidance. The research method was theme interview and the parents of the children institutionalized to Fieteri were interviewed with a theme interview form that was planned in advance and that gave valuable information about the family guidance.

The research shows that the parents of the children institutionalized in Fieteri are very pleased with the family guidance in Fieteri. The parents are very committed to family guidance and find it important. The parents are satisfied with Fieteri even when the situation in the family might be hard. It is shown in the research that the parents of the children institutionalized in Fieteri want to help their children to make home in Fieteri and understand the meaning of having a home and a good place to be.

Keywords	Child welfare, family work, parents, family guidance, child welfare unit
----------	--

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	8
1.1	Työn toimeksiantaja, Lastensuojeluyksikkö Fieteri Oy.....	8
1.2	Opinnäytetyön toimeksianto	8
2	LASTENSUOJELU	10
2.1	Lastensuojelullisiin toimenpiteisiin johtavat huolenaiheet.....	10
2.2	Lastensuojelun toteuttajat	12
2.3	Lastensuojelun kokonaisuus	12
2.4	Lastensuojelun sijaishuollon muodot.....	15
2.4.1	Perhehoito	15
2.4.2	Ammatilliset perhekodit.....	16
2.4.3	Muu lapsen tarpeiden mukainen sijaishuolto.....	16
3	LASTENSUOJELUYKSIKKÖ	17
3.1	Mitä lastensuojelun laitoshoidolla tarkoitetaan?.....	17
3.2	Lastensuojelulaitoksen toimitilat	18
3.3	Sijaishuollon laatukriteerit	18
4	PERHETYÖ	21
4.1	Perhetyön määritelmä	21
4.2	Perheen määritelmä.....	21
4.3	Perhetyön historia	22
5	SIJOTETTUIJEN LASTEN VANHEMPIEN TUKEMINEN.....	24
5.1	Yhteydenpito lastensuojeluyksikön sekä vanhempien kesken	24
5.2	Vanhempien kohtaaminen	25
5.3	Kasvatuskumppanuus	26
6	LASTENSUOJELUYKSIKKÖ FIETERI OY	27
6.1	Fieterin tekemä perheohjaus	27
6.1.1	Perheohjauksen suunnittelu.....	27
6.1.2	Perheohjauksen keinot	28
6.1.3	Perheohjauksen dokumentointi ja seuraaminen	29
6.1.4	Perheohjauksen onnistuminen työntekijöiden mielestä	29

7	TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN	30
7.1	Tutkimusongelma	30
7.2	Haastattelurunko	30
7.3	Haastatteluiden tekeminen	30
8	TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	32
8.1	Vanhempien oma asiakassuunnitelma	32
8.2	Perheohjauksen alkamisajankohta	32
8.3	Muualta kuin Fieteristä saatava perheohjaus	32
8.4	Perheohjaukseen osallistumisen motivaatio	33
8.5	Perheohjauksen toteutus.....	33
8.6	Perheohjauksen tavoitteet	34
8.7	Perheohjauksen anti perheille	34
8.7.1	Perheohjauksen kritiikki.....	35
8.7.2	Perheohjauksen tuomat uudet ajatukset?	36
8.7.3	Vanhemmuuden vahvistuminen.....	36
8.8	Toiveet perheohjaukselle	37
8.9	Lasten suhtautuminen perheohjaukseen	37
8.10	Muu yhteydenpito Fieteristä lasten asioissa	37
8.11	Omien mielipiteiden huomioon ottaminen sekä ristiriitojen ratkaisu.....	38
8.12	Oman vanhemmuuden onnistuminen lapsen sijoituksen aikana	38
8.13	Lopuksi	39
9	TULOSTEN ANALYSOINTI	40
9.1	Perheohjauksen toteutus.....	40
9.2	Perheohjauksen vaikutukset.....	41
9.3	Perheohjauksen kritiikki ja kehitysehdotukset.....	42
9.4	Haastatteluiden läpikäynti.....	43
10	POHDINTA.....	44
	LÄHTEET.....	45
	LIITTEET	

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

- Kuvio 1.** Lastensuojelun kokonaisuus. s. 14
- Kuvio 2.** Sijaishuollon kokonaisuus. s. 19

LIITELUETTELO

LIITE 1. Fieterin työntekijöiden kyselylomake

LIITE 2. Haastateltavien saatekirje sekä lupa haastatteluun –lomake

LIITE 3. Haastattelukysymykset

LIITE 4. Tutkimuslupa-anomus

LIITE 5. Tutkimuslupa

1 JOHDANTO

Sain toimeksiannon opinnäytetyöhön Seinäjoella sijaitsevasta Lastensuojeluyksikkö Fieteristä, jossa tein hallinnon harjoitteluni syksyllä 2010. Fieteri Oy on keväällä 2010 avattu lastensuojeluyksikkö, jonka henkilökunta omaa vahvan osaamisen niin lastensuojelusta kuin lastenpsykiatriastakin ja yhdistää näitä osa-alueita laadukkaasti. Fieterin asukkaat ovat pääasiassa esikouluikäisestä murrosikään, mutta tarvittaessa lapsi voi asua Fieterissä täysi-ikäisyyteen saakka. Koska Fieterin henkilökunnan työskentelyn tavoitteena on lapsen paluu oman perheensä luo, on heidän toiminnassaan mukana vahvasti myös lasten omien perheiden kanssa tehtävä perheohjaus. Tästä perheohjauksesta Fieteri toivoi saavansa hieman tutkimusta, jotta he pystyvät kehittämään perheohjaustaan vielä enemmän perheiden tarpeiden mukaan. (Fieteri 2011.)

1.1 Työn toimeksiantaja, Lastensuojeluyksikkö Fieteri Oy

Lastensuojeluyksikkö Fieteri Oy (jatkossa Fieteri) on yksityinen lastensuojelulaitos Etelä-Pohjanmaalla Seinäjoella. Sen ovat perustaneet neljä psykiatrista sairaanhoitajaa, jotka olivat kukin tehneet pitkän uran lasten- ja nuortenpsykiatrisilla osastoilla. Sitten omistussuhteet ovat hieman muuttuneet ja saaneet mukaansa lastensuojelutaustaisen ammattilaisen, mutta omistuspohjassa on edelleen lastensuojelun osaamisen lisäksi vahvasti mukana lastenpsykiatrinen osaaminen. Muu henkilöstö koostuu pääasiassa sosionomeista, joilla on osaamista lastensuojelusta. Fieterin työotteessa on näin ollen yhdistettynä vahvasti niin lastenpsykiatrinen osaaminen kuin lastensuojelullinenkin ote. (Fieteri 2011.)

1.2 Opinnäytetyön toimeksianto

Koska Fieterissä tehtävän työn tavoitteena on aina lapsen mahdollinen kotiin paluu, liittyy työskentelyyn oleellisena osana lasten perheiden kanssa tehtävä perheohjaus. Perheohjaus kuuluu kiinteänä osana Fieterin sijoitusprosessiin ja koska yksikkö on toiminut nyt vajaan kaksi vuotta, koki henkilökunta, että olisi hyvä saada hieman tutkittua tietoa siitä, miten huoltajat ovat perheohjauksen kokeneet. Kun neutraali taho tutkii asiaa, on henkilökunnan helppo lähteä kehittämään te-

kemäänsä perheohjausta tulosten pohjalta. Näkökulmana on lasten huoltajien näkökulma, sillä he ovat palvelun käyttäjiä ja on erityisen tärkeää saada selville mitä mieltä he Fieterin tekemästä perheohjauksesta sijoituksen aikana ovat. (Harju 2011.)

2 LASTENSUOJELU

Lastensuojelulain (417/2007) ensimmäisen luvun mukaan lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla on vastuullaan lapsen hyvinvoinnin turvaaminen. Lasten tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi on turvattava ja viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään. Lastensuojelulaissa käydään myöhemmin läpi, mitä tulee tehdä, jos lapsen tasapainoista kehitystä ja hyvinvointia ei voida turvata viranomaisten ja lastensuojelun toimenpiteistä huolimatta.

Sosiaalialan ammattilaisille suunnattu Internet-sivusto www.sosiaaliportti.fi määrittelee, että lastensuojelun lähtökohtana on lapsen etu. Marjatta Bardy puolestaan toteaa kirjassaan Lastensuojelun ytimissä (2009, 41), että lastensuojelun ydin on lapsen kehityksen ja terveyden turvaamisessa sekä näitä vaarantavien tekijöiden poistamisessa. Sirpa Taskinen pitää kirjassaan Lastensuojelulain soveltaminen (2010, 22) lastensuojelun tärkeimpänä tehtävänä pitää huolta siitä, että lapsella on oikeus arvokkaaseen elämään sekä lapsen mahdollisuutta turvallisiin aikuisiin. Taskinen toteaa, että parhaimmillaan lastensuojelulla voidaan katkaista sukupolvien kierre huono-osaisuudessa ja näin antaa tuleville sukupolville mahdollisuus elämään ilman lastensuojelun asiakkuutta. Bardy muistuttaa myös, että lastensuojelu perustuu lapsikeskeiseen perhelähtöisyyteen, sillä perhe on ensisijainen ja lapsen oikeuksia tulee kunnioittaa.

Tarja Pösö alleviivaa kirjassa Perhetyön tieto (2007, 65–66), että lastensuojelu ei ole vain joko palvelua tai kontrollia, vaan nämä kummatkin ovat vahvasti läsnä koko ajan. Pösö muistuttaa myös kuinka lastensuojelun työntekijöiden on tuettava ja autettava perheitä ja perhesuhteita ja samanaikaisesti kuitenkin arvioitava, valvottava ja muokattava vanhemmuussuhteita, joskus jopa ilman asiakkaiden suostumusta.

2.1 Lastensuojelullisiin toimenpiteisiin johtavat huolenaiheet

Perhe on haavoittuva ja sitä voivat uhata monenlaiset tilanteet, jotka voivat johtaa lastensuojelutarpeeseen. Parisuhteen ongelmat, vanhemmuuden muutokset, tilapäinen uupumus sekä yllättävät kriisit ovat vain muutama esimerkki siitä, mikä

voi suistaa perheen raiteiltaan. Vanhempien päihteiden käyttö, mielenterveyden ongelmat sekä rikokset ja väkivaltaiset parisuhteet ovat esimerkkejä tilanteista, joista saattaa helposti seurata lasten turvattomuutta, laiminlyöntiä sekä pahoinpitelyä. Tilanteet ovat usein monitahoisia ja kietoutuvat vahvasti toisiinsa. (Bardy 2009, 41.)

Sirpa Taskinen toteaa kirjassaan Lastensuojelulain soveltaminen (2010, 7) että valtaosa suomalaisista lapsista ja nuorista voi hyvin, kuitenkin samanaikaisesti Suomessa on kasvava joukko lapsia ja nuoria, joilla on entistä suurempia ja monimuotoisempia ongelmia. Taskinen epäilee, että muiden syiden ohella yhteiskunnallisella ilmapiirillä sekä palvelujen muutoksella on osuutensa nykytilanteeseen.

Tarja Heinon vuonna 2006 tekemästä tutkimuksesta ”Keitä ovat uudet lastensuojelun asiakkaat? – Tutkimus lapsista ja perheistä tilastolukujen takana” selviää, että useimmiten lastensuojelulliset toimet lähtevät liikkeelle lastensuojeluilmoituksesta, jonka teki joku muu, kuin oman perheen jäsen. Syitä lastensuojeluilmoituksiin oli monia ja huolen aiheet vaihtelivat lievistä ja konkreettisista ongelmista aina vaikeisiin ja pitkälle kehittyneisiin, vakaviin ja monitahoisiin huoliin. Konkreettisina esimerkkeinä Heino (2007, 42–43) kertoi muun muassa äidin väkivaltaisuus, mielenterveysongelmat sekä päihteet. Nuorten kohdalla huolta aiheuttivat muun muassa nuoren epäsosiaalisuus sekä itsensä tai terveytensä vahingoittaminen.

Chris Beckett listaa kirjassaan Child Protection – an Introduction (2003) riskitekijöitä, jotka kohottavat todennäköisyyttä siihen, että lapsi tulee jossakin vaiheessa elämäänsä tarvitsemaan lastensuojelullisia toimenpiteitä. Beckettin listassa on niin vanhempia koskevia riskitekijöitä kuin lapsiakin koskevia riskitekijöitä. Vanhempia koskevia riskitekijöitä ovat muun muassa itse lapsuudessaan hyväksikäytetyt tai laiminlyödyt vanhemmat, 20 –vuotiaat tai sen alle olevat ensimmäisen lapsen saavat vanhemmat, yksinhuoltajat, sosiaalisesti eristäytyneet vanhemmat, usein muuttavat perheet, päihteiden väärinkäyttäjät, väkivaltaisen taustan omaavat vanhemmat sekä raskaana olevat tai juuri synnyttäneet vanhemmat. Lasten kohdalla riskiä joutua kaltoin kohdelluksi ja lastensuojelun asiakkaaksi nostavat muun muassa aikaisemmat hyväksikäytöt tai laiminlyömiset, ennenaikainen syntymä tai

pieni syntymäpaino, krooninen sairaus, itkuisuus, syömisen ongelmat, adoptoitu lapsi, sijaislapsi tai lapsipuoli. Beckettin mukaan ei kuitenkaan voi tehdä yleistystä tilanteesta, jossa muutama tekijä sattuu jonkin perheen kohdalle, että silloin tulisi automaattisesti huolen nousta, vaan perhe voi silti selviytyä hienosti myös omin voimin.

Lastensuojelulain 40 §:n mukaan lapsen huostaanotto tulee kyseeseen kahdessa tapauksessa. Joko lapsen huolenpidossa tai kasvuolosuhteissa on puutteita niin paljon, että ne vaarantavat lapsen terveyden ja kehityksen, tai sitten lapsi itse vaarantaa terveytensä tai kehityksensä päihteiden käytöllään tai rikollisella toiminnalla.

2.2 Lastensuojelun toteuttajat

Lastensuojelutyötä tehdään niin ammatillisena- kuin maallikkotyönäkin. Maallikkotyö viittaa lähinnä perhehoitoon, johon ei välttämättä tarvita koulutusta alalta. Tarja Pösö toteaa (2007, 68) että

”... lastensuojelua tekevät koulutuksen saaneet sosiaalitoimistojen työntekijät ja muut lapsi- ja perheammattilaiset professionaalisisissa asemissaan. ... Lisäksi lastensuojelussa toimitaan maallikkotietämyksen pohjalta. Tukihenkilöt- ja perheet edustavat maallikkotietoa puhtaimmillaan...”

Lastensuojelutyö koskettaa hyvin monia ihmisryhmiä, muun muassa lapsia, vanhempia, sukulaisia, sosiaalityöntekijöitä, sijaisperheitä, kuntien sosiaalilautakuntia, lastensuojelulaitoksissa työskenteleviä, opettajia ja terveydenhuollon sekä päiväkotien henkilökuntaa. Pösö kuvaa miten eri näkökulmat vaikuttavat lastensuojelutyössä ja toteaa esimerkkinä että puhuttaessa lastensuojelutyöstä vain sosiaalityöntekijöiden tekemänä työnä sivuutetaan kaikki muut lastensuojelun toimijat, jolloin esimerkiksi sijaisvanhempien arvokas työ jää kokonaan huomiotta.

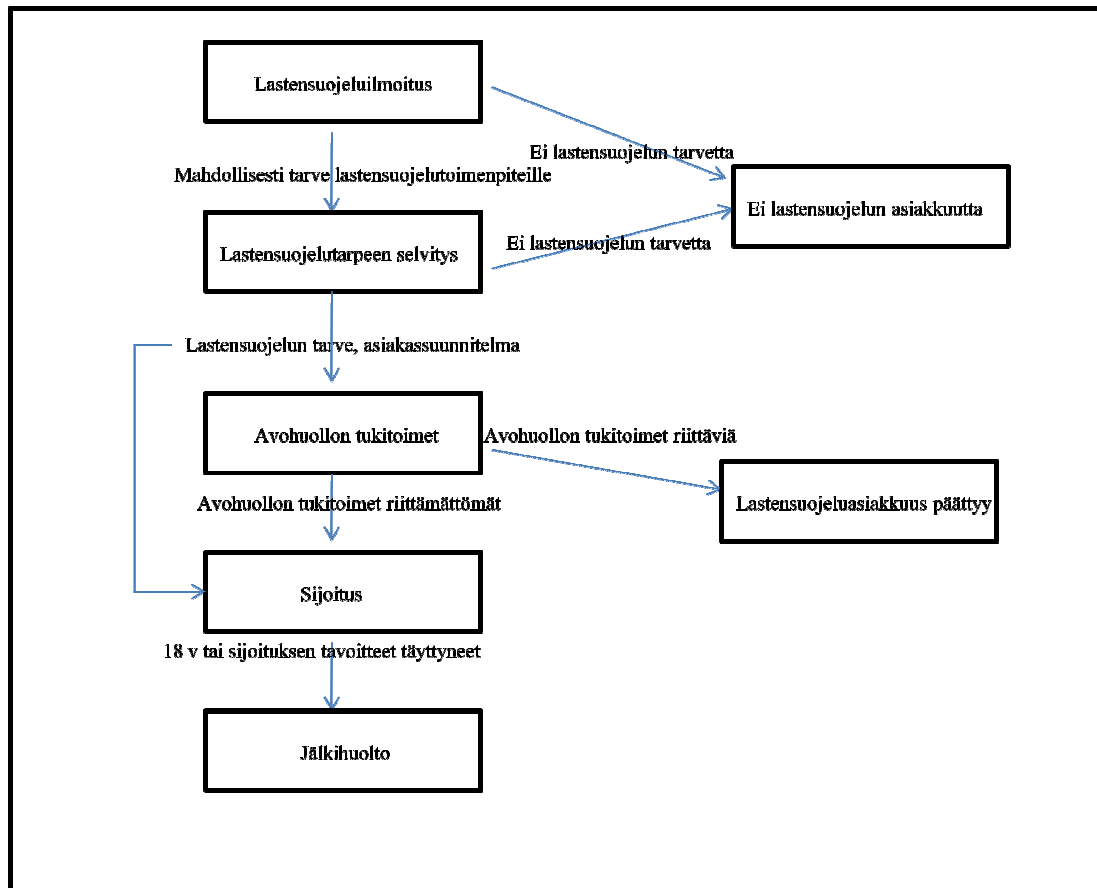
2.3 Lastensuojelun kokonaisuus

Lastensuojeluasia tulee vireille, kun joku tekee lastensuojeluilmoituksen. Yleisimmin ilmoituksen sosiaalityöntekijälle tekee joku lapsen omasta läheisverkostosta tai esimerkiksi koulun tai päiväkodin työntekijät. (Myllärniemi 2006, 23.) Uusimman lastensuojelulain 25 §:n mukaan lastensuojeluilmoituksen voi tehdä jo

ennakolta, jos on perusteltu epäily että syntävä lapsi tulee heti syntymänsä jälkeen tarvitsemaan lastensuojelun tukitoimia. Kun lastensuojeluilmoitus on tehty, on sosiaalityöntekijän arvioitava, onko lapsella tarve kiireelliseen lastensuojeluun, kiireellisellä lastensuojelulla tarkoitetaan esimerkiksi lapsen kiireellistä sijoittamista. Viimeistään seitsemän arkipäivän kuluttua lastensuojeluilmoituksesta on sosiaalityöntekijän päätettävä onko ilmoituksen perusteella ryhdyttävä lastensuojelutarpeen selvitykseen vai eikö ilmoitus johda toimenpiteisiin. (Räty 2010, 185–221.)

Lastensuojelutarpeen selvityksen on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluttua lastensuojeluasian vireille tulosta. Lastensuojelutarpeen selvityksessä selvitetään ja arvioidaan muun muassa lapsen kasvuympäristö sekä lapsen hoidosta ja kasvatuksesta huolehtimisen mahdollisuudet (vanhempien sairaudet, päihteet sekä taloudelliset seikat), lapsen turvallisuus ja kehitystaso sekä perustarpeet. Sosiaalityöntekijä voi selvitystä tehdessään olla yhteydessä lapsen läheisiin henkilöihin sekä esimerkiksi päivähoitoon lapsen läheisenä yhteistyötahona ja asiantuntijana. (Räty 2010, 221.)

Lastensuojelutarpeen selvityksen jälkeen voidaan todeta, että aihetta lastensuojeluasiakkuudelle ei ole, jolloin lastensuojeluasiakkuus lopetetaan ja annetaan asiaa tietä niin lapselle itselleen kuin hänen huoltajilleenkin. Jos taas lastensuojelutarpeen selvityksessä todetaan tarve lastensuojelun asiakkuudelle, annetaan siitä tietä lapsen huoltajalle sekä lapselle. (Räty 2010, 221–222.)

Kuva 1. Lastensuojelun kokonaisuus.

Kun on todettu, että lapsi tarvitsee lastensuojelun palveluja, tehdään lapselle asiakassuunnitelma. Lastensuojelulain 30 §:n mukaan asiakassuunnitelma tehdään yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa. Asiakassuunnitelmaan tulee kirjata asiat, joihin lastensuojelun asiakkuudella pyritään vaikuttamaan sekä niitä keinoja, joita käytetään pyrittäessä näihin tavoitteisiin sekä aika, jossa ajassa toivotaan päästävän näihin sovittuihin tavoitteisiin. Jos lapsi on huostaanotettu, kirjataan asiakassuunnitelmaan myös muun muassa sijaishuollon tarkoitus sekä tavoitteet, lapsen avun ja tuen tarve sekä yhteydenpito vanhempien kanssa. Sijaishuollossa tulee ottaa huomioon myös tavoite perheen jälleenyhdistämisestä. Myös vanhemmille tulee tehdä oma asiakassuunnitelmansa vanhemmuuden tukemiseksi, vanhempien asiakassuunnitelma voidaan tehdä yhteistyössä esimerkiksi päihde- tai mielenterveyshuollon kanssa. (Räty 2010, 233.) Kuvassa 1. on kuvattuna lastensuojelun kokonaisuus lyhennettynä kaaviona.

Lastensuojelulain 4 § määrittää, että lastensuojelun on edistettävä lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia ja että lastensuojelun tarvetta arvioitaessa sekä lastensuojelua toteutettaessa on otettava lapsen etu huomioon ensisijaisesti. Lastensuojelulain 4 § määrittää myös sen, että ensisijaisesti on käytettävä avohuollon tukitoimia paitsi, jos lapsen etu vaatii jotakin muuta. Lakipykälä määrää myös, että avohuollon tukitoimia ei voi vain kokeilla lapsen edun kustannuksella, vaan jos on tiedossa, että sijoituksella turvattaisiin lapsen etu parhaiten, on sijoitus tehtävä. (Räty 2010, 7–9.)

Eileen Munro painottaa kirjassaan *Effective Child Protection* (2002), että sosiaalityöntekijöiden on tehtävä vaikeita päätöksiä vähillä tiedoilla, nopeilla aikatauluilla, suurilla tunteilla sekä ristiriitaisilla arvoilla.

2.4 Lastensuojelun sijaishuollon muodot

Lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimenpiteenä, kiireellisesti sijoitettuna, huostaan otettuna, hallinto-oikeuden väliaikaisella määräyksellä sekä jälkihuollon toimenpiteenä, jonkin verran lapsia sijoitetaan kodin ulkopuolelle myös yksityisesti. Sijaishuollon muotoja ovat laitoshoido, perhehoito, ammatilliset perhekodit sekä muu lapsen tarpeiden mukainen sijoitusmuoto (esimerkiksi sairaalahoito). Sijoittava kunta on vastuussa siitä, että kullekin sijoitettavalle lapselle valitaan oikeanlainen sijaishuollon muoto sekä sijaishuoltopaikka, joka pystyy vastaamaan lapsen tarpeisiin ja antamaan kunkin lapsen vaatiman hoidon ja huolenpidon. (Saastamoinen 2010, 4–7.) Lastensuojelun laitoshoidosta tarkemmin luvussa 3. Lastensuojeluyksikkö.

2.4.1 Perhehoito

Perhehoito on kyseessä silloin, kun sijoitetun lapsen hoito järjestetään lapsen oman kodin ulkopuolisessa yksityiskodissa. Ajatus on antaa sijoitetulle lapselle mahdollisuus kodinomaiseen hoitoon, eheyttää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalista kehitystään sekä antaa mahdollisuus läheisiin ihmissuhteisiin perhekodissa. Sijaiskoti on koti, jossa lapsi ja perhehoitaja asuvat yhdessä perhehoitajan omassa kodissa. Perhehoitaja on tehnyt perhehoitolain mukaisen sopimuksen per-

hehoidosta. Sijaiskodissa voi olla samanaikaisesti enintään neljä lasta, tähän määrään luetaan mukaan perhehoitajan samassa taloudessa asuvat omat alle kouluikäiset lapset. Kuitenkin, jos perhekodissa on kaksi kasvatuksesta vastaavaa henkilöä ja heillä on alan koulutus, voi perhekodissa olla hoidettavana seitsemän lasta. (Saastamoinen 2010, 7–9.)

2.4.2 Ammatilliset perhekodit

Ammatilliset perhekodit sijoittuvat lastensuojelun laitoshuollon sekä perhehoidon välimaastoon. Ammatilliset perhekodit toimivat aluehallintoviraston luvalla ja toiminta on ammatillisempaa kuin perhehoidossa. Ammatillisessa perhekodissa asuu vähintään kaksi hoidosta ja kasvatuksesta vastaavaa henkilöä, joilla tulee olla aiheeseen soveltuva ammatillinen tutkinto. Osassa ammatillisista perhekodeista lapsia hoitaa ulkopuolinen henkilökunta. Ammatillisessa perhekodissa voi asua enintään kuusi lasta, mukaan lukien perhekodin vanhempien omat alle kouluikäiset lapset ja muut huollettavat henkilöt. Ammatillisissa perhekodeissa hoito on ammatillisempaa kuin sijaisperheissä ja ammatillisiin perhekoteihin sijoitetaan vain vaikeahoitaisempia lapsia kuin sijaiskoteihin. (Saastamoinen 2010, 9–10.)

2.4.3 Muu lapsen tarpeiden mukainen sijaishuolto

Lapsi voidaan tarpeen vaatiessa sijoittaa myös muun muassa sairaalaan, tällöin on usein kyse pitkää sairaalahoitoa vaativa sairaanhoitojakso, johon vanhemmat eivät ole antaneet suostumustaan ja jakso kuitenkin olisi lapsen edun mukaista. Lapsi voidaan sijoittaa myös omille vanhemmilleen väliaikaisesti. Omien vanhempien luo sijoittaminen tulee kyseeseen silloin, kun valmistellaan lapsen huostaanoton purkamista. Kotiin sijoittaminen saa kestää korkeintaan kuusi kuukautta ja sinä aikana arvioidaan vanhemman kykyä ottaa vastuu lapsestaan. (Saastamoinen 2010, 12–15.) Lapsi voidaan sijoittaa myös muun perheen kanssa laitokseen, perhehoitoon. Tällöin kyse on useimmiten perheen tilanteen arvioinnista ja tämä perhesijoitus voi tapahtua esimerkiksi päihdehuoltolaitoksessa tai perhekuntoutuskeskuksessa. (Sosiaaliportti 2011 a.)

3 LASTENSUOJELUYKSIKKÖ

Tällä hetkellä uusimman tilaston mukaan sijoitettuna kodin ulkopuolelle on noin 17 100 lasta, näistä lapsista laitoshoidossa on vajaa kuusituhatta lasta. Uusin tilasto koskee vuotta 2010, jolloin lasten huostaanotot ovat taas kääntyneet hienoiseen nousuun vuoden 2009 laskun jälkeen. Vuoteen 2008 saakka sijoitukset ja huostaanotot olivat nousseet vuosittain vuodesta 1991, jolloin sijoitusten ja huostaanotosten vuosittainen tietojenkeruu ja tilastointi aloitettiin. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2011.)

Kati Saastamoinen selvittää kirjassaan *Lapsen asema sijaishuollossa – Käsikirja arjen toimintaan* (2010, 7), että lapsen tarvitessa sijaishuoltoa vaihtoehtoina ovat muun muassa perhehoito, ammatillinen perhekoti ja laitoshuolto. Lapselle parhaiten sopivan sijaishuoltopaikan valinta on sijoittavan kunnan tehtävä.

3.1 Mitä lastensuojelun laitoshoidolla tarkoitetaan?

Lastensuojelun laitoshoidon ylläpitävät valtio, kunnat ja yksityiset tahot. Valtio ja kunnat eivät erikseen tarvitse aluehallintoviraston lupaa laitoksen ylläpitoon, mutta yksityiset yrittäjät tarvitsevat aluehallintoviraston toimiluvat niin yksityisen lastensuojelulaitoksen perustamiseen, laajentamiseen kuin toiminnan olennaiseen muuttamiseenkin. Lastensuojelulaitoksiin luetaan lastensuojelulain mukaan lastenkodit, nuorisokodit sekä koulukodit. Näiden lisäksi lastensuojelun laitoshoidon järjestetään muun muassa vastaanottokodeissa sekä laitosluvan saaneissa perhekodeissa. Vastaanottokodit keskittyvät lähinnä kriisi- ja arviointityöhön ja sijoitukset vastaanottokoteihin ovat yleensä lyhytkestoisia. Vastaanottokodeissa arvioidaan lasten tilannetta, tuen tarvetta sekä sitä, mikä olisi lapselle sopiva sijaishuoltopaikka. Lapset tulevatkin vastaanottokoteihin yleensä kiireellisesti ja pidempää sijoitusta tarvitsevat lapset ovat vastaanottokodeissa siihen saakka kun varsinainen lapsen tarpeita vastaava sijoituspaikka on saatu järjestettyä. (Saastamoinen 2010, 89–90.) Tarja Pösö muistuttaa kirjassa *Lastensuojelu tänään* olevassa artikkelissaan (2004, 202–203) että lastensuojelulaitos on sijaishuollossa olevien lasten elämysympäristö, kodin rinnakkainen koti sekä arki. Samalla se on myös ammattilaisten työpaikka ja muun muassa yritystoiminnan toimipiste.

3.2 Lastensuojelulaitoksen toimitilat

Lastensuojelulain 58§:ssä todetaan lastensuojelulaitosten toimitiloista ja kasvuoloista seuraavaa:

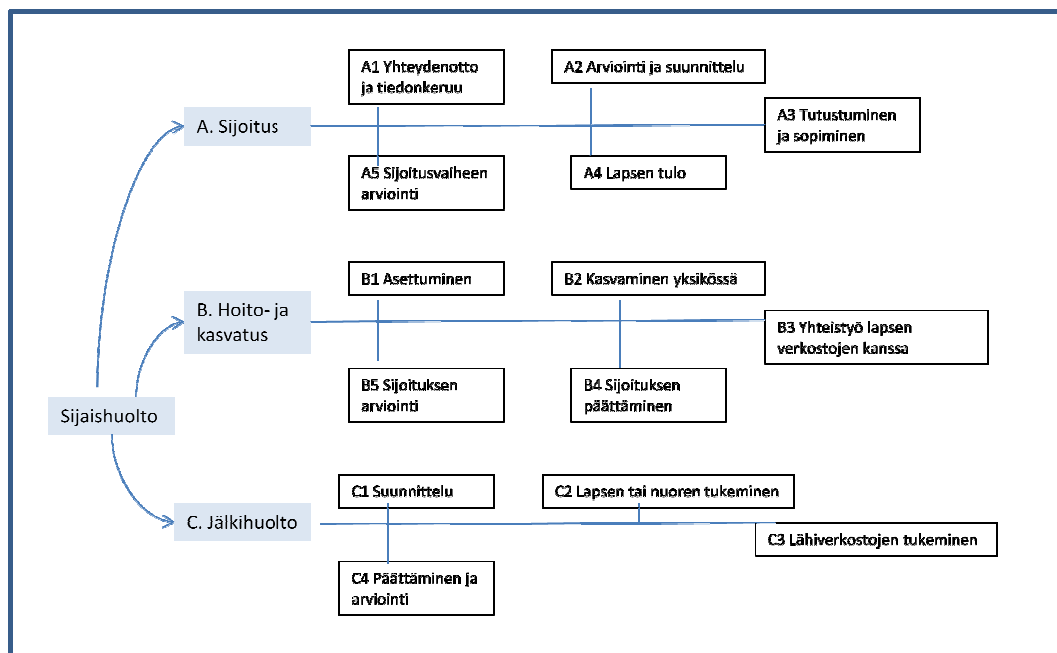
”Lapsen hoidossa, kasvatuksessa ja kasvuolojen järjestämisessä tulee noudattaa, mitä lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 1§:ssä on säädetty. Lapsen hoito ja kasvatusta on järjestettävä ja lasta kohdeltava siten, että hänen yksityisyyttään kunnioitetaan. Lastensuojelulaitoksessa on oltava riittävät ja asianmukaiset toimitilat ja toimintavälineet. Laitoksessa voi olla yksi tai useampi asuinyksikkö. Yksiköt voivat toimia myös toisistaan erillisinä.”

Lain lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 1§:ssä todetaan, että lapsella on oikeus saada hyvää hoitoa ja kasvatusta sijoituksen aikana ja että lapselle on turvattava riittävällä tavalla oikeus yksityisyyteen. Yksityisyyttä kunnioittava asuminen voidaan järjestää muun muassa siten, että jokaisella laitoksessa asuvalla lapsella on oma huone. Laitoksessa tulisi olla myös riittävät harrastustilat sekä kodinomaiset ja lasten yhteiseen toimintaan hyvin soveltuvat tilat. Laitokseen tulevalle lapsella saattaa olla hyvinkin traumaattisia kokemuksia ajalta ennen sijoitusta ja näin ollen on tärkeää miettiä miten hoito voidaan osastolla järjestää. Muun muassa tämän vuoksi laitoshoidon ei koskaan saisi olla pelkästään säilyttävää hoitoa, vaan lapsen tarpeiden mukaista hoitoa. Lapselle on turvattava mahdollisuus harrastamiseen ja koulunkäynti on turvattava sekä mahdollistettava. Lastensuojelulain 59 §:n mukaan laitoksessa saa olla enintään seitsemän lasta ja jos laitoksessa on useampi kuin yksi asuinyksikkö on enimmäismäärä lapsia tuolloin 24. Työntekijöitä seitsemän lapsen yksikössä tulee kyseessä olevan lain mukaan olla vähintään seitsemän ja jos asuinyksiköitä on enemmän kuin yksi, riittää kuusi työntekijää yksikköä kohden. (Räty 2010, 411–412, 415–416.)

3.3 Sijaishuollon laatukriteerit

Sijaishuollon neuvottelukunnan julkaisuja 18 – Valtakunnalliset sijaishuollon laatukriteerit – julkaisussa (2004) todetaan, kuinka sijaishuollolle on tehty valtakunnalliset laatukriteerit vuonna 2004 ja että ne on luotu ajatellen sijaishuoltoa lapsen näkökulmasta. Valtakunnallisten laatukriteereiden avulla sijaishuoltoyksiköt voivat itse kartoittaa ja kehittää toimintaansa ja niiden avulla on helpompi kuvata si-

jaishuoltopalveluiden asiakkaille käytössä olevia laadunvarmistusmenetelmiä. Laadunvarmistuskriteeristö toimii myös sijoituksia tekevien työntekijöiden työkaluna auttaen löytämään lapselle parhaiten sopiva sijoituspaikka sekä helpottaa sijoitusten seuranta, kilpailutusta sekä laadunvarmistusta. Kriteeristö on tehty yhteistyönä usean valtakunnallisen lastensuojelun toimijan kanssa ja tavoitteena on ollut sellainen kriteeristö, jonka alan työntekijät kokevat omakseen.

Kuva 2. Sijaishuollon kokonaisuus (Laituri-projekti 2004).

Kuvassa 2. kuvataan lasten sijaishuollon kokonaisuutta. Sijaishuollon kokonaisuutta kuvataan Sijaishuollon laatukriteerit kirjassa myös lapsen polkuna sijaishuollossa, jossa sijoitusprosessin alussa tullaan lasta puoliväliin vastaan, sitten on elämä itse sijaishuoltopaikassa, jonka jälkeen saatellaan lasta vielä hetken matkaa seuraavaan elämänvaiheeseen ja jälkihuollon pariin. Kuvan 2. kokonaisuus kuvaa prosessia, joka laadukkaassa sijaishuollossa käydään läpi. (Sijaishuollon laatukriteerit 2004, 8–13.)

Sijoitusvaiheen laatukriteereitä on kuvan 2 mukaisesti viisi. Laatukriteereiden tavoitteena on varmistaa, että sijaishuoltopaikka on lapselle juuri se oikea jossa lasta

pystytään oikeanlaisilla tukitoimilla ja toiminnalla auttamaan. Kun tämä on kriteereiden mukaisesti varmistettu ja tehty suunnitelmat miten toimitaan, tutustutaan lapseen ja perheeseen, luodaan hyvä pohja yhteistyölle niin perheen, sijaishuoltoyksikön kuin sosiaaliviranomaistenkin kanssa. Tutustumisen jälkeen tulee lapsen muutto sijaishuoltoyksikköön, joka laatukriteereiden mukaan tehdään mahdollisimman turvalliseksi ja se suunnitellaan huolella etenkin sijaishuoltopaikan osalta. Lapsen kotoutumista yksikköön tuetaan ja pyritään tekemään hänen olonsa kotoisaksi. Kun sijoitus on tapahtunut, arvioidaan vielä miten itse sijoitusprosessi onnistui kunkin lapsen kohdalla. (Sijaishuollon laatukriteerit 2004, 15–20.)

Itse yksikössä asumisen aikaa koskevia laatukriteerejä on myös viisi. Kriteerien päämääränä on taata lapselle lapsen edun mukainen hyvä hoito, kasvatus ja kuntoutus sekä myönteiset ja läheiset ihmissuhteet. Lapselle luodaan turvallinen olo ja hänet otetaan yhteisön jäseneksi, henkilökunnalla on tähän erikseen määritellyt toimenpiteet. Lapsen vanhemmat otetaan huomioon ja tuetaan lapsen ja hänen oman perheensä suhdetta sekä työskennellään myös vanhempien kanssa. Lapsi saa laadukasta hoitoa ja kasvatusta ja lapsi kohdataan arvostavasti sekä autetaan ja tuetaan elämän ihmissuhteissa ja iänmukaisessa elämässä. Kun tulee aika päättää sijoitus, tehdään kirjallinen suunnitelma jatkosta ja turvataan lapsen suunnitelmallinen siirtyminen seuraavaan elämänvaiheeseen. Sijoituksen päätyttyä arvioidaan vielä miten sijoitus onnistui. (Sijaishuollon laatukriteerit 2004, 21–27.)

Jälkihuoltoa koskevien laatukriteereiden tarkoituksena on tukea lasta joko takaisin kotiin tai nuoren itsenäiseen elämään. Jälkihuollon suunnittelu tehdään jo sijaihuoltopaikassa ja se tehdään yhdessä lapsen/nuoren ja hänelle tärkeiden ihmisten kanssa. Lasta tai nuorta tuetaan tulevaisuuden suunnitelmien toteuttamiseen ja vahvistetaan lapsen tai nuoren sosiaalisia verkostoja kestäviksi. Kun on aika päättää jälkihuolto, suunnitellaan siirtymä kunnolla ja kootaan tietoa siitä, miten jälkihuolto on toiminut ja onnistunut. (Sijaishuollon laatukriteerit 2004, 28–32.)

4 PERHETYÖ

Perhetyö tähtää yleensä siihen, että lasta ei tarvitsisi sijoittaa kodin ulkopuolelle, eli perinteisessä perhetyössä yritetään tehdä kaikki mahdollinen, jotta lapsen asuminen kotona olisi mahdollista. (Laakso 2009, 185.)

4.1 Perhetyön määritelmä

Reijonen toteaa kirjassaan *Voimaa perhetyöhön* (2005) että perhetyö tähtää lapsen edun turvaamiseen sekä perheiden tukemiseen. Perhetyölle ei kuitenkaan ole tarkkaa määritelmää eikä laissa ole määritelty, mitä perhetyö käsittää, joten myöskään ammatillisia vaatimuksia ei ole olemassa esimerkiksi kuntien perhetyöntekijöille. Jos mietitään perhetyötä oikein laajasti, voidaan laskea perhetyöksi kaikki työ, mitä perheiden kanssa tehdään muun muassa perheterapia, perhekuntoutus, kotikäynnit perheissä, perheleirit, päivähoito ja neuvolatoiminta. Perhetyössä arvioidaan ja tuetaan perheen psyykkiseen ja sosiaaliseen vanhemmuuteen liittyviä voimavaroja sekä tarpeita, unohtamatta perheenjäsenten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Perhetyö voi sisältää muun muassa vanhemmuuden tukemista, ohjausta lasten kasvatuksessa ja hoidossa, perheen vuorovaikutustaitojen tukemista, ohjausta kodin arkirutiineissa sekä arjen hallinnassa, vanhemmuutta vahvistavan parisuhteen tukemista tai perheen toimintakyvyn vahvistamista kriiseissä sekä uusissa elämäntilanteissa.

4.2 Perheen määritelmä

Tilastokeskus määrittelee perheen avio- tai avoliitossa oleviin tai parisuhteensa rekisteröineisiin henkilöihin ja heidän lapsiinsa, yhden vanhemman lapsineen sekä avio- tai avoliitossa oleviin sekä parisuhteensa rekisteröineisiin henkilöihin ilman lapsia. Lapsiperheitä ovat perheet, joissa on alle kahdeksantoista -vuotiaita lapsia. Suomessa on ollut vuoden 2010 lopussa hieman vajaat 1 500 000 perhettä, joista vajaa 600 000 perhettä oli lapsiperheitä, joka tarkoittaa että noin 40 prosenttia väestöstä on lapsiperheitä. (Tilastokeskus 2011.) Perhetyötä tehdessä työn piiriin kuuluvat niin perheenjäsenten väliset suhteet kuin myös koti tilana ja merkityksinä, tunteita herättävänä asiana (Rönkkö & Rytönen 2010, 15). Monet perhetyötä

tekevät palveluyksiköt määrittelevät perheeksi lapset ja lasten viralliset huoltajat, eli huoltajan ei tarvitse välttämättä olla lapsen biologinen vanhempi. Huoltajuus kuitenkin useimmiten säilyy, vaikka lapsi olisi huostaan otettu. (Tapio, Toivanen, Seppänen & Vilén 2010, 10.)

Myös perhetyyppejä on erilaisia, jolloin perhetyöntekijän on tarkasteltava perhetyötä eri näkökulmasta, sillä perhetyyppi vaikuttaa valittuihin työmenetelmiin. *Ydinperhe* on perhe, jossa on korkeintaan kaksi peräkkäistä sukupolvea, vanhemmat ja heidän yhteiset lapsensa tai jommankumman puolison lapset tai ottolapset. *Yksinhuoltajaperheeseen* kuuluu vain jompikumpi vanhemmista, useimmiten äiti, sekä lapset. Lähes viidesosa perheistä on Suomessa tällä hetkellä yksinhuoltajaperheitä. *Uusperheissä* asuvat avo- tai aviopuolisot sekä kummankin tai vain toisen alaikäiset lapset edellisestä liitosta suurimman osan ajasta. *Adoptioperheissä* asuvat vanhemmat ja adoptoitu lapsi, jolla on samat oikeudet vanhempiensa sukunimeen, huoltajuuteen, elatukseen sekä perintöön kuin olisi biologisella lapsellakin. Adoptiosuhdetta ei voi purkaa. *Sateenkaariperhe* on perhe, jossa vanhempien parisuhde perustuu johonkin muuhun suhteeseen kuin heteroseksuaaliseen suhteeseen, miesparin, naisparin tai ei-heteroseksuaalisen yksinhuoltajan perheet, tai perheitä joissa on enemmän kuin kaksi vanhempaa. Sateenkariperheeksi luetaan myös perhe, jossa vanhemmat ovat heterosuhteessa, mutta toinen vanhemmista on biseksuaali tai transseksuaali tai ei halua määritellä itseään perinteisillä sukupuolta ja seksuaalisuutta kuvaavilla määreillä. *Monikulttuurinen perhe* koostuu lapsista ja vanhemmista, joista jompikumpi tai molemmat ovat maahanmuuttajia. *Sijaisperheitä* ovat perheet, jotka tarjoavat kodin lapselle joka ei voi asua syntymä tai adoptiovanhempansa kanssa, syyt tähän ovat lastensuojelulliset. Myös *lapsettomat perheet* on yksi perhetyyppi. Lapsettomuus on perheelle iso kriisi ja se koskettaa aina koko ihmisen olemassa olemista ja on hyvin raskas kokemus. (Tapio ym. 2010, 10–24.)

4.3 Perhetyön historia

Perhetyön juuret löytyvät kirkollisesta vaivaistyöstä sekä maallisesta hyväntekeväisyystyöstä, joita on toteutettu aikanaan ilman ammatillista koulutusta. Perhetyön koulutuksen voidaan katsoa alkaneen sodan jälkeen, jolloin sitä antoivat kak-

si eri järjestöä, Väestöliitto koulutti kotisisaria ja Mannerheimin lastensuojeluliitto kodinhoitajattaria. Myöhemmin nämä kaksi yhdistettiin ja näin syntyi kunnallisen kodinhoitajat tutkinto. (Nätkin & Vuori, 2007, 10–12.) Varsinaisen perhetyön idea tuli Ruotsista vuonna 1976, jolloin aloitettiin perhetyön kokeilu. Perheiden innostaminen vuorovaikutukseen ympäristönsä kanssa sekä vanhempien kodinhoidollisten taitojen opettaminen olivat tärkeimpiä teemoja joita perheille opetettiin. 1980-luvulla kodinhoitajien työ muuttui enemmän perheiden kanssa keskusteleväksi ja oman elämän vastuunoton kannustavaksi työksi. 1980- ja 1990-lukujen taitteessa lastensuojelun perhetyö muuttui vielä niin, että lastensuojelulaitoksista ryhdyttiin tekemään avohuollollista lastensuojelutyötä ja 1990-luvun loppupuolella tulivat kuvioihin vielä perhetyötä tekevät yhteisöt, jotka eivät tarjonneet lastensuojelun laitoshoidoa. Myös kuntiin palkattiin lastensuojeluun perhetyöntekijöitä sosiaalityöntekijöiden ja kodinhoitajien lisäksi. (Reijonen2005, 8–9.)

5 SIJOITETTUIJEN LASTEN VANHEMPIEN TUKEMINEN

Lastensuojelulain 30 §:n mukaan myös huostaan otettujen lasten vanhemmille on tehtävä oma asiakassuunnitelmansa, joka tukee vanhempien vanhemmuutta. Lapsen omassa asiakassuunnitelmassa käsitellään myös miten lapsen ja hänen vanhempiensa yhteydenpito järjestetään ja miten sitä tuetaan. Lakipykälä muistuttaa myös perheen jälleenyhdistämistavoitteesta. Vanhempien asiakassuunnitelma voidaan tehdä yhdessä esimerkiksi päihde- tai mielenterveystoimijoiden kanssa ja tarkoituksena on tukea vanhempien kuntoutumista, sillä se on oleellinen osa lasten sijaishuoltoa (Saastamoinen 2010, 86). Samalla mahdollistetaan parempi yhteistyö lapsen asioissa ja tuetaan lapsen vanhempia huostaanoton jälkeen (Saastamoinen 2010, 86). Riitta Laakso toteaa väitöskirjassaan Arjen rutiinit ja yllätykset – etnografia lastenkotityöstä (2009, 221), että lastensuojeluyksikössä tehtävä tavoitteellinen työ liittyy keskeisesti vanhemmuuteen, sitä arvioidaan, kontrolloidaan, ohjataan sekä yritetään houkutella vanhempia vanhemmuuteen. Myös vanhempien päihteidenkäyttö, mielenterveyden ongelmat, jaksaminen sekä toimeentulo tai asunnottomuus ovat asioita, joita työntekijät lastensuojeluyksiköissä havainnoivat.

5.1 Yhteydenpito lastensuojeluyksikön sekä vanhempien kesken

Huostaanotettujen lasten vanhemmille saattaa joskus olla vaikeaa mennä käymään lastensuojelulaitoksessa. Muun muassa omat kokemukset lastensuojelun asiakkuudesta vaikuttavat ja asiaan saattaa liittyä häpeää ja syyllisyyttä tilanteesta. Vanhemmalle saattaa tulla myös ajatuksia siitä, että huostaanoton myötä hänen asiantuntijuutensa omasta lapsestaan on viety ja vastassa ovat sekä jaksavat että osaavat omahoitajat lastensuojeluyksikössä. (Kiiskinen & Eskelinen 2010, 14.) Kuitenkin jo lastensuojelulain 52 § määrittää, että yhteistyötä lapsen vanhempien kanssa tulee tehdä sijaishuollon aikana niin sosiaalityöntekijän kuin sijaishuolto-paikankin, jotta voidaan turvata lapsen huollon jatkuvuus. Kun yhteistyö sujuu sijaishuollon yksikön, lapsen vanhempien sekä sijoittajakunnan sosiaalityöntekijän kanssa, mahdollistuu lapsen kiinnittyminen sijaishuoltopaikkaan psyykkisesti. Näin voidaan mahdollistaa lapsen psyykinen hyvinvointi sekä luoda edellytykset

sijoitetun lapsen tasapainoiselle kasvulle sekä kehitykselle. (Sosiaaliportti 2011 b.)

Oman lapsen huostaanotto ja sijoitus on aina kriisi niin lapsen vanhemmalle kuin lapselle itselleenkin. Tilanteessa tukea tarvitsevat niin sijoitettu lapsi kuin hänen vanhempansakin. Lapsen sopeutumista ja kiinnittymistä sijaishuoltoapaikkaan edesauttaa tilanteen hyväksyminen vanhemmilta, vanhemmat antavat lapselleen luvan pitää sijaishuoltoapaikasta. Lapsen ja vanhempien sidettä ja sen voimakkuutta ei saisi väheksyä, sillä sijoitus ja sen hyväksyminen ei katkaise tätä voimakasta sidettä. Koska pelkästään lapsen sijoitus ei useinkaan auta tilanteeseen, joka sijoitustilanteessa on ollut, tarvitaan työskentelyä myös vanhempien kanssa. Usein avun vastaanottaminen saattaa olla vanhemmille hankalaa sijoittavalta taholta (esim. oman kunnan sosiaalityöntekijä), jolloin olisi hyvä saada tukea joltakin muulta taholta. Kaikki tahot, jotka ovat tekemisissä sijoitetun lapsen vanhempien kanssa, voivat tukea heidän vanhemmuuttaan. (Sininauhaliitto 2011.)

5.2 Vanhempien kohtaaminen

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia on julkaissut vuonna 2005 sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. Eettisissä ohjeissa todetaan muun muassa seuraavaa:

”Sosiaalialan ammattilaisen on kaikissa tilanteissa pyrittävä mahdollisimman asialliseen ja neutraaliin toimintaan, vaikkei aina saakaan osakseen myönteistä palautetta eikä ymmärrystä. Asiakkaan ihmisarvon ja yksilöllisyyden ehdoton kunnioittaminen on ainoa mahdollinen perusta eettisesti ja moraalisesti kestäväälle toiminnalle. Ammatillisuutta on olla mahdollisimman avoin ja rehellinen ja kyetä tunnustamaan myös omat rajansa, tietämättömyytensä ja tuen tarpeensa.”

Eettiset ohjeet korostavat myös sitä, että eettisesti toimiva ammattilainen kykenee ja haluaa nähdä arjen toiminnoissa erilaisia vaihtoehtoja sekä antaa asiakkaalle mahdollisuuden omiin näkemyksiin ja niiden esiintuomiseen. (Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet, 2005.)

Päivi Känkänen kirjoittaa kirjassa Lastensuojelun ytimissä julkaistussa artikkelissaan Siirtymät sijaishuollossa – hetkiä ja ikuisuuksia (2009), että on varmistettava lapsen tunne siitä, että hän on turvassa ja että hänestä pidetään huolta. Yhtä tärke-

ää on lapsen tunne ja tieto siitä, että myös hänen perhettään autetaan. Känkänen jatkaa, että vanhemmat tuntevat usein syyllisyyttä sijoituksesta ja että sijoitusta on usein vaikea hyväksyä, tämän vuoksi on tärkeää antaa myös vanhemmille mahdollisuus käsitellä sijoitukseen johtaneita syitä ja tunteita joita sijoitus tuottaa, henkilökunnan kanssa.

5.3 Kasvatuskumppanuus

Vaikka kasvatuskumppanuus liitetään yleensä lähinnä varhaiskasvatuksen ja vanhempien yhteyteen, liittyy se myös lastensuojeluyksikössä asuvien lasten perheisiin ja lastensuojeluyksikön työntekijöihin. Lastensuojeluyksikön työntekijöiden tulisikin pyrkiä siihen, että lasten vanhemmat eivät ole pelkästään vierailijoita lastensuojeluyksikössä vaan että he olisivat myös kumppaneita, joiden kanssa lasten kasvatuksesta voidaan keskustella ja pyrkiä samaan määränpäähän. Kuitenkin lastensuojeluyksikön työntekijät joutuvat myös kontrollisuhteeseen lasten vanhempien kanssa. Työntekijät joutuvat arvioimaan vanhempien elämäntilannetta, kuntoa, vanhemmuutta, jopa sitä onko vanhemman ja lapsen suhde lapselle vaarallinen. (Laakso 2009, 204–205.)

6 LASTENSUOJELUYKSIKKÖ FIETERI OY

Lastensuojeluyksikkö Fieteri on tuotteistanut toimintansa selkeästi. Perustana lasten saamalle hoidolle on aina laadukas työ lapsen ja perheen kanssa sekä työntekijöiden ammattitaito niin lastensuojelusta kuin lastenpsykiatriastakin. Lapsi saa turvallisen perushoidon ja tavoitteellisen hoidon, joka pohjautuu asiakassuunnitelmaan sekä hoito- ja kasvatussuunnitelmaan ja on Fieterin tiloissa tapahtuvaa lastensuojelun laitoshoidoa. Lapsen tullessa Fieteriin on alkuun aina intensiivisen työskentelyn aika, jolloin lapseen ja perheeseen tutustutaan ja lapsen tukena ollaan erityisen intensiivisesti. Intensiivisen työskentelyn jälkeen jakso jatkuu osastohoitona, joka on laadukasta lastensuojelun laitoshoidoa. Fieterissä ovat mahdollisia myös arviointijakso sekä intervallihoido. Arviointijaksolla arvioidaan lapsen kuntoa sekä tilannetta suhteessa perheeseen sekä iänmukaiseen elämään. Intervallihoido puolestaan on Fieterin tiloissa tapahtuvaa lastensuojelun laitoshoidoa muutamana vuorokautena kuukaudessa. Fieteriin voi tulla myös sosiaalipäivystyksen kautta, jolloin hoito on lastensuojelun laitoshoidoa Fieterin tiloissa. (Fieterin tuotetuskansio 2011.)

6.1 Fieterin tekemä perheohjaus

Olenaisena osana lasten laitoshoidossa Fieterissä kuuluu lasten perheille tehtävä perheohjaus. Perheohjaus tähtää vanhempien vanhemmuuden vahvistamiseen ja siihen että myös vanhemmat saisivat apua perheen ongelmiin. Perheohjausta tekevät Fieterin työntekijät. Perheohjaukseen ei ole erikseen resursoitu henkilöä vaan resurssit perheohjaukseen saadaan ohjaukerrat etukäteen suunnitellen ja kalenteriin merkiten, jolloin myös osastolla tehtävässä työssä on tarpeeksi henkilökuntaa. Pääasiassa perheohjausta tekee lapsen omahoitajapari, erikseen sovittaessa toinen henkilöistä voidaan korvata toisella työntekijällä. (Harju 2011.)

6.1.1 Perheohjauksen suunnittelu

Koska Fieteri on toiminut vasta vajaan kaksi vuotta, on lasten vaihtuvuus ollut vielä aika vähäistä. Fieterissä on olemassa kirjallinen lomakepohja, johon perheohjaussuunnitelma tehdään. Ennen perheohjauksen aloittamista selvitetään ketkä

perheohjaukseen osallistuvat, mitkä ovat perheohjauksen tavoitteet ja millä keinoin tavoitteisiin päästään. Suunnitelmassa ennakoidaan myös sitä, miten tavoitteiden toteutumista seurataan perheohjauksen edetessä sekä perheohjauksen loputtua. (Harju 2011.)

6.1.2 Perheohjauksen keinot

Peruslähtökohtana Fieterin perheohjauksessa on Lapset puheeksi –keskustelu sijoitetusta lapsesta. Tässä keskustelussa käydään ennalta määrättyt asiat läpi vanhempien kanssa ja pohditaan yhdessä heidän kanssaan ovatko keskustellut seikat vahvuuksia vai heikkouksia perheen suhteessa lapseen. Tämän lisäksi ohjaajat suunnittelevat perheohjauksen itseohjautuvasti hoito- ja kasvatussuunnitelman tavoitteita tukien sekä asiakassuunnitelmanneuvottelussa käytyjen asioiden mukaisesti. (Harju 2011.)

Fieterin henkilökunnalle tehty pikainen kysely perheohjauksessa käyetyistä keinoista sekä perheohjauksen onnistumisesta kertoi, että perheohjauksen keinoja Fieterissä on yhtä monta kuin on perheohjauksen toteuttajakin. Perheiden kanssa on tehty monenlaista, niin toiminnallista kuin keskustelevaakin perheohjausta. Perheohjausta on tehty niin lasten ja vanhempien kanssa yhdessä kuin pelkästään vanhempienkin kanssa. Yhteistä Fieteristä tehtävälle perheohjaukselle on ollut, että vanhemmuuden roolikartta oli ollut kaikilla haastatelluilla työntekijöillä käytössä ja sitä oli käytetty monipuolisesti peilaten vanhempien omaa vanhemmuutta, mutta myös Fieterin osuutta lapsen elämässä. Perheohjaus on ollut myös toiminnallista; on esimerkiksi tehty ruokaa yhdessä perheen kanssa, havainnoitu perheen toimintaa arkisissa askareissa tai sisarusten välisissä leikeissä ja peleissä. Keskustelut ovat olleet suuressa roolissa perheohjausta tehdessä, keskustelut ovat olleet refleктоivia ja niissä on mietitty mitä ongelmatilanteissa olisi voitu tehdä tai mitä sen kertainen reagointi vaikutti tilanteeseen. Keskustelut ovat myös koskeneet lapsen ja perheen tilannetta, mennyttä aikaa sekä tulevaisuuden suunnittelua.

6.1.3 Perheohjauksen dokumentointi ja seuraaminen

Toteutuneet perheohjauksen kirjataan Fieterin asiakashallintajärjestelmään merkiten ne perheohjauksen alle. Tästä ne kerätään myös lapsen kausikoosteeseen, jossa tiivistetään myös perheen kanssa kuukauden aikana tehty työ. Myös perheohjaukseen käytetyt tunnit merkitään ylös, jolloin toteutunut perheohjaus tulee luotettavasti dokumentoitua. (Harju 2011.)

6.1.4 Perheohjauksen onnistuminen työntekijöiden mielestä

Fieterin työntekijöiden mukaan perheohjaukset ovat olleet pääasiassa onnistuneita tai sitten ne eivät ole lähteneet käyntiin lainkaan. Tilanteessa, jossa ohjaus ei ole käynnistynyt ollenkaan eivät vanhemmat ole olleet sitoutuneita perheohjaukseen tai eivät ole halunneet ottaa sitä vastaan.

Onnistuneissa perheohjauksissa vanhemmat olivat sitoutuneet perheohjaukseen ja kokivat sen tärkeänä osana lapsensa sijoitusta. Monien vanhempien kohdalla oli tapahtunut selvää vanhemmuuden vahvistumista ja epävarmuuden vähentymistä. Vanhempien luottamus oli saavutettu ja perheohjauksen avulla on annettu vanhemmille eväitä jatka eteenpäin sekä uusia keinoja toimia lapsen kanssa.

7 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

Tämä opinnäyte pyrkii vastaamaan kysymykseen Perheohjaus lastensuojeluyksikössä - miten lasten huoltajat ovat perheohjauksen kokeneet? Kohdeyrityksenä oli Lastensuojeluyksikkö Fieteri Oy Seinäjoella ja tutkimus lähti liikkeelle heidän toiveestaan.

7.1 Tutkimusongelma

Tutkimuksen tarkoituksena oli haastatteluin tutkia miten Lastensuojeluyksikkö Fieterin asiakasperheet ovat kokeneet yksiköstä perheiden kanssa tehdyn perheohjauksen. Miten Fieterin henkilökunta on onnistunut perheohjauksessa? Miltä perheohjaus on heistä tuntunut? Onko perheohjausta tehty tarpeeksi? Ovatko käytetyt menetelmät olleet heidän mielestään riittäviä ja tarkoituksenmukaisia?

7.2 Haastattelurunko

Runko haastatteluille tehtiin teoriaosuuden pohjalta. Haastattelurungossa (Liite 3.) oli parikymmentä kysymystä koskien Lastensuojeluyksikkö Fieterin perheohjausta ja muuta yhteydenpitoa lasten perheiden kanssa. Haastattelu oli teemahaastattelu, eli lomakkeessa oli valmiit kysymykset, joiden mukaan tutkimus suoritettiin ja haastattelija pyrki olemaan viemättä keskustelua muiden kuin haastattelurungossa olevien kysymysten mukaan (Tilastokeskus 2011).

7.3 Haastatteluiden tekeminen

Ennen haastattelua tehtiin potentiaalisille haastatteluun osallistujille suostumuslomake ja siihen saatekirje, jossa kerrottiin mitä tutkimus koskee ja miksi se tehdään. (Liite 2.) Kirje ja suostumuslomake lähetettiin viidelle Lastensuojeluyksikkö Fieterin asiakasperheelle, joiden kanssa tällä hetkellä perheohjausta tehdään. Vastauksia saatiin takaisin kolme, joista yksi oli kielteinen ja kaksi antoivat suostumuksensa tutkimukseen. Haastateltaviin otettiin yhteyttä suostumuslomakkeiden perusteella ja sovittiin haastateltaville parhaiten sopiva aika ja paikka haastattelun tekemiseen.

Itse haastattelut sovittiin sellaisiin ajankohtiin, että lasten vanhemmilla oli muuta-kin kulkua Seinäjoelle, jolloin haastatteluista ei tullut vanhemmille uutta kulua ja ajan menetystä. Yhdessä haastattelussa meni aikaa noin kaksikymmentä minuuttia ja haastattelurungossa pysyttiin kiitettävästi. Haastattelut nauhoitettiin ja haastatteluiden tekemisen jälkeen nauhoitetut haastattelut litteroitiin, jotta haastatteluita oli helpompi tulkita ja analysoida.

8 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimuksen tuloksia esitellään kokonaistuloksina ja suojaten haastateltavien yksityisyyttä. Tämän vuoksi esimerkiksi haastattelussa mahdollisesti esiintyvät nimet ja helposti tunnistettavat tapahtumat, luonteenpiirteet tai muut vastaavat on pyritty piilottamaan tutkimuksen tuloksista ja analysoinnista.

8.1 Vanhempien oma asiakassuunnitelma

Haastattelussa lähdettiin liikkeelle vanhempien omasta asiakassuunnitelmasta, joka lastensuojelulain 30 §:n mukaan tulee tehdä sijoitettujen lasten vanhemmille vanhemmuuden tukemista varten. Haastateltavista perheistä toiselle oli asiakassuunnitelma tehty sosiaalitoimesta ja toiselle ei. Perhe, jonka vanhemmille ei ollut tehty omaa asiakassuunnitelmaa oli kysymyksen kuullessaan ymmällään ja totesi että lasten asiakassuunnitelmia kyllä ovat olleet monesti mukana tekemässä.

8.2 Perheohjauksen alkamisajankohta

Fieterin ollessa suhteellisen uusi lastensuojeluyksikkö on perheohjauksen historia myös aika nuori. Kysyttäessä vanhemmilta milloin perheohjaus on alkanut, oli kummankin perheen vastaus noin vuosi sitten. Toinen perhe hieman epäröi milloin perheohjaus on aloitettu eikä selkeästi hahmottanut sen alkaneen jo aikaisemmin sisarusten välisellä työllä, jonka he haastattelussa esiin toivat. He tulkitsivat perheohjauksen alkaneen vasta siinä kohtaa, kun perheohjausta oli varsinaisesti tehty vanhempien kanssa. Toiselle perheelle perheohjaus oli alkanut saman tien kun lapset Fieteriin olivat tulleet.

8.3 Muualta kuin Fieteristä saatava perheohjaus

Kummallakin haastateltavalla perheellä oli perheohjausta myös muualta kuin Fieteristä. Toinen perhe ei asiaa sen kummemmin eritellyt vaan totesi että perheohjausta on muun asian yhteydessä myös muualta. Toinen kertoi mukana olevan muun muassa psykiatrinen poliklinikka, jossa vanhemmalle oli tehty oma hoitosuunnitelma ja tiedot perheohjauksesta menivät poliklinikan kautta oman kunnan lastensuojeluun.

8.4 Perheohjaukseen osallistumisen motivaatio

Kysyttäessä haastateltavilta mikä sai heidät osallistumaan perheohjaukseen, oli yhteinen tekijä avun tarve. Toinen perhe koki tilanteensa niin haastavaksi, että tarvitsi tukea myös perheohjauksen kautta, toinen perhe taas totesi että ottaa kai-ken avun vastaan mitä vain tarjolla on. Perheohjaus koettiin myös tässä kohtaa tärkeäksi ja tuki ja apu haluttiin ottaa vastaan.

”No kyllä tää tilanne on musta niin hankala että tarvitaan tukea. Siis ihan selekeä tuen tarve.”

8.5 Perheohjauksen toteutus

Toisella perheellä perheohjausta oli alkuun tehty yhdessä koko perheen kanssa, mutta tällä hetkellä perheohjaus tapahtui pääasiassa yksilökohtaisesti. Toisen perheen vanhemmat kävivät yhdessä perheohjauksissa ja jossakin vaiheessa oli tar-koitus ottaa lapsetkin mukaan perheohjaukseen. Perheohjauskertojen tiheyteen oltiin tyytyväisiä, säännöllisyys koettiin hyvänä, mutta myös joustavuutta arvos-tettiin kun aikoja perheohjaukseen voitiin sovittaa sellaisiin aikoihin kun perheelle parhaiten sopi.

”No se on niinku nyt joka kerta ku mää käyn täällä niin meillä on keskustelut las-ten omahoitajien kanssa. Mun mielestä se on ihan hyvä ja sehän nyt on että mitä meillä on asioita niin se venyy sitten tai se voi olla ihan lyhytkin. Se riippuu että kuinka paljon on asioita pinnalla. Niin näistä keskustellaan. Et sitä saahan veny-tettyä tarpeen mukaan. Ei ole minuuttiaikataulua onneks. Et joskushan on asioita et pitää enempi saada puhua ja joskushan sitten vaan ei oo oikeestaan yhtään mi-tään.”

”Mun mielestä se on ollut niin hyvin sujuvaa, että kerran kuukaudessa. Se on ollu mennyt ihan tarpeitten mukaan. Ollaan saatu sovittua niinku nytkin kun sanottiin että nyt ei kerkiä niin työntekijä pani ajan sitten heti myöhemmälle.”

Perheohjauskertojen määrä vaihteli perheillä, toisella perheohjausta oli joka toinen viikko ja toisella noin kerran kuukaudessa, perheohjauskertojen pituus vaihteli sen mukaan kuinka paljon asioita oli käsiteltävänä.

8.6 Perheohjauksen tavoitteet

Toisella perheellä perheohjauksen tavoitteet oli määritelty lasten asiakassuunnitelmaa tehtäessä. Vanhempi totesi, että selkeitä tavoitteita ei kuitenkaan ollut, vaan tavoitteena oli, että vanhempi saisi puhua mielen päällä olevat asiat Fieterin aikuisten kanssa eikä lapsia tarvitsisi niillä asioilla rasittaa. Toisen perheen tavoitteita ei ollut mitenkään erikseen määritelty. He kokivat, että Fieterillä oli omat tavoitteensa perheohjauksen suhteen ja heillä omansa. Yhtenä suurena tavoitteena he kokivat sen, miten saisivat perheensä toimimaan, miten etenkin lapset tulisivat toimeen keskenään. Myös vanhempien jaksamista raskaassa tilanteessa pidettiin tavoitteena perheohjaukselle. He kokivat kuitenkin että olivat saaneet omat tarpeensa tyydytytyiksi perheohjauksen joustavuuden ansiosta, kun heillä on ollut jokin tarve puhua ja käydä tiettyjä asioita lävitse on ennakoon suunniteltua perheohjauskertaa voitu muokata tai siirtää seuraavaan kertaan. Akuutit asiat ovat tulleet aina käsitellyiksi.

”Ni niitä on tosi paljon muuteltu ja myötätily et niillon ollu omat tavoitteensa sitten näillä näillä jonku paperien mukaan menty, mut sitten ne on kumminkin aina niinku menty sitten sen mukaan mitä on ollut päivän polttavat kysymykset.”

Kumpikin perhe koki, että heidän omat mielipiteensä perheohjauksen suhteen on otettu tarpeeksi huomioon. Hyvänä koettiin myös että omia toiveita sai esittää ja että omat toiveet otettiin huomioon. Myös siitä oltiin tyytyväisiä, että mitään ei tehty ikään kuin salaa, vanhempien tietämättä.

8.7 Perheohjauksen anti perheille

Perheohjaus koettiin tarpeelliseksi kummassakin haastattelussa perheessä. Pääasiassa keinoina olivat olleet keskustelut, joko ennalta määritellyt tai sitten siinä hetkessä esiin nousseet. Kummankin perheen haastattelussa parhaaksi perheohjauksesta saaduksi asiaksi nousi tuki, jota perheet olivat perheohjauksessa saaneet.

”No parasta on se tuki. Ja sitten se ulkopuolisen niinku niinkun mielipiteet niistä asioista. Kato ku elää ja supperoituu siinä, niis omiin mielipiteisiin ja omaan näkökantaansa ja sitten ku siitä saa puhua niin sitten ku toinen ottaa kantaa niin se jotenkin niinku aukasoo sen kentän.”

Koettiin, että kun saa puhua asioista jonkun perheen ulkopuolisen kanssa, asia ikään kuin avautuu. Todettiin, että helposti perheen sisällä asiat näkee niin kapeasti ja kun ulkopuolinen katsoo samaa asiaa, näkee hän eri asioita ja kun näistä keskustellaan, asia ikään kuin aukeaa myös perheelle uudella tavalla.

Myös perheohjausten luottamusta ja lämminhenkisyyttä keuhuttiin, ne koettiin tärkeiksi asioiksi.

8.7.1 Perheohjauksen kritiikki

Toinen haastatelluista perheistä oli ainoastaan tyytyväinen perheohjaukseen eikä löytänyt mitään turhaa tai kritisoitavaa perheohjauksesta. Perhe koki että asiat, joita perheohjauksessa on käsitelty, ovat sen verran suuria ja tärkeitä, että ne eivät ole olleet turhia.

”Mun mielestä mikään ei oo niinku sillä lailla turhaa että koska se on kuitenkin se keskustelu ja tämmönen ja isoista, isoista asioista keskustellaan. Et ei tässä sillä lailla niinku turhaa oo mitään et että nehän on päivän polttavia asioita joita puhutaan monta kertaa, et mitä lapsille kuuluu ja heillähän on nämä käydän läpi. Et kun se on näin tiivistä kuitenkin et siin ei jää niinku mikään oikestaan poies. Et ei ne turhia oo että totta kai mä haluun kuulla lasten kuulumisia, kaikki kehitykset ja kaikki nämä. Et ei tässä oo, en mä nää tässä mitään turhaa.”

Toinen perhe löysi omalle kohdalleen turhana pitämänsä osion perheohjauksesta, perhearvioinnin:

”- Noo, tämä perhearviointi

- Ehkä se oli vähän

- No mut kyllä mä sen niinku ymmärrän, et se ois se oli se semmonen runko, mutta se oli meidän mielestä turhaa. Emmä ymmärrä sitä ku me ollaan nyt jo nii jo tai et me ollaan niin ku niin monessa se jo menty läpi. Et se oli meille turha.”

Perhe koki perhearvioinnin turhaksi koska sitä oli jo aikaisemmin muussa yhteydessä käyty moneen kertaan läpi ja he kokivat tietävänsä millainen heidän perheensä ja heidän oma vanhemmuutensa oli.

8.7.2 Perheohjauksen tuomat uudet ajatukset?

Kysyttäessä onko perheohjaus antanut uusia ajatuksia tai toimintatapoja ja kuinka perheet olivat perheohjauksen kokeneet, vastasivat kummatkin haastatellut perheet sen antaneen uusia ajatuksia ja perheet olivat kokeneet perheohjauksen tarpeelliseksi.

”Niin näitä ajatuksen vaihtoja voidaan tehdä. Niitä kukin mieltii tahollaan ja ainahan se on niinku uutta ...”

Kumpikaan perhe ei selventänyt, miten perheohjaus oli ajatuksiin ja toimintatapoihin vaikuttanut, mutta ajatusten vaihto ja uusien ideoiden saaminen perheohjauksista koettiin hyödylliseksi.

8.7.3 Vanhemmuuden vahvistuminen

Vanhemmuuden vahvistumista kumpikin perhe joutui hetken aikaa arvioimaan ja pohtimaan ennen kuin vastasivat. Vastauksista kävi kuitenkin ilmi, että vanhemmuuden koettiin jollakin tavalla vahvistuneen. Ajatus oli siinä, että kun omia ajatuksia ja toimintatapoja vanhemmuudessa oli arvioitu hyväksi tai kun sai uusia mielipiteitä ja ajatuksia toimintatavoista, vahvisti tämä vanhemmuutta.

”No jos sanotaan nyt että jos on todettu, että sillain on hyvä tehdä. Niin kyllähän se vahvistaa vanhemmuutta.”

”No mitä tuohon nyt sanois. Varmasti jollain lailla. ... Tottakaihan se just niinku nää uudet tai erilaiset mielipiteet mitä tulee niin tottakaihan se vahvistaa et kun se

pistää miettimään asioita toiseltakin kantilta. Ja mitä enempi on ihmisiä sen useampia mielipiteitä mitä tulkita ja mieltä sitten. Kyllä se vahvistaa.”

8.8 Toiveet perheohjaukselle

Kysyttäessä toiveita perheohjaukselle, mitä perheet kaipaisivat lisää perheohjaukselta, oli toiveet kovin vähäiset. Toinen perheistä koki, että heidän toiveensa oli otettu jo hyvin huomioon kun Fieteristä oltiin oltu valmiita joustamaan muun muassa aikatauluissa. Toisella perheellä oli toive tulevaisuuteen, kun asiat ovat hie- man edenneet ja kehittyneet.

”En kyllä osaa sanoa. En osaa sanoa ku täältä ollaan oltu valmiita siihenkin että tullaan kotiin. Että jossakin vaiheessa oli et mä sanoin, että meille saa tulla heti, että kattoo että mikä tässä mättää.”

”Ehkä vois olla näitä että yhdessä istutaan pöydän ääreen. Ne vois olla niinku mut se ei välttämättä vielä ole se ajankohtanen asia mutta että tulevaisuudessa että on niinku lasten omahoitajat ja lapset ja minä et ollaan niinku kaikki. Et se vois olla ihan. Joo.”

8.9 Lasten suhtautuminen perheohjaukseen

Kummankaan perheen lapset eivät kovasti miettineet perheohjauksen tarkoitusta. Toisessa perheessä lapset lähinnä miettivät, että jutellaanko heistä tai heidän kou- lumenestyksestään, toisen perheen lapset eivät asiaa ihmetelleet.

8.10 Muu yhteydenpito Fieteristä lasten asioissa

Kysyttäessä miten vanhemmat ovat kokeneet muun yhteydenpidon Fieterin suun- nalta lasten asioissa, olivat vanhemmat sitä mieltä että yhteydenpito oli ollut riit- tävää ja oikeista asioista.

”On, kyllä. Joo, ei mitään sellaista turhaa ei oo ollu sellaista jaarittelemista ja tuota niin sitten taas ei aivan niinku nappelis nappelis juttuja. Että se on niinku ihan, semmosia asioita mikä on mikä niinku kuuluu ja eihän sitä nyt voi, sehän menis siihen että joka päivä pitäis soitella et nyt on sitä ja nyt on tätä ja voiko

näin ja voiko noin. Mut et sittehän se ei oo niinku sitten taas järkevää. Että kyllähän täältä tullahan ja ilmotetahan, tulee tiedotteita ja puhelinsoittoja ja kyllä ihan, ihan riittävästi että. Ja kyllähän ne on ammattilaisia ja inhimillisiä että niinku terve maalaisjärki. Ne on ihania ihmisiä täällä.”

8.11 Omien mielipiteiden huomioon ottaminen sekä ristiriitojen ratkaisu

Toinen perhe oli täysin tyytyväinen siihen, miten perheen omat mielipiteet oli otettu huomioon, tämä perhe ei myöskään kokenut että mitään ristiriitoja olisi ollut. Toinenkin perhe oli tyytyväinen asioiden huomioon ottamiseen eikä ristiriitoja ollut ollut, mutta he totesivat että olivat joutuneet tekemään työtä omien mielipiteiden huomioon ottamisen eteen.

”On, mutta niitä on joutunut ajamaan oikeasti. Ja siltä kantilta, koska me ollaan sijaisvanhempia ni se on ollu niinku se vaikeus että että että Fieterissä on niinku turhan, miten mä sen sanoisin, että ne lähtöö niinku sen biologisen perheen pohjalta. Että ei niinku oteta sitä niinku huomioon että jos meillä on niinku terapeutti sano että me ollaan psykologiset vanhemmat lapselle ni ei sillon, sillon me ollaan ne vanhemmat. Et me ollaan jouduttu siitä niinku taistelemaan tää meidän asema siitä että me ollaan ne vanhemmat. Ja se on niinku ollu vaikeutena niinku täällä ensinnäkin se ymmärtäminen. Et mä niinku ymmärsin että on monenlaisia opinsuuntia siinä tilanteessa. Se oli niinku ensimmäinen et törmäsin niihin ja sitten se niinku oman aseman ajaminen siihen. Me ollaan ny ne vanhemmat. Se että kun mä oon sitä toittottanut että pitää lapsella olla vaikka on sairas lapsi, niin pitää olla vanhemmat ja varsinkin silloin ne pitää olla...”

Perhe oli kuitenkin sitä mieltä, että jos ristiriitoja olisi, niin he uskaltaisivat kyllä asiasta sanoa.

8.12 Oman vanhemmuuden onnistuminen lapsen sijoituksen aikana

Kumpikin haastatelluista perheistä oli sitä mieltä, että oma vanhemmuus on sijoituksesta huolimatta onnistunut hyvin.

”Hyvin, hyvin. Ja se että silloin käytiin ne keskustelut silloin ku vanhemmuutta. Että mihinkä suuntaan tätä viijään. Että mun mielestä ne selkiytti sitä. Puolin ja toisin.”

8.13 Lopuksi

Molemmat perheet olivat tyytyväisiä yhteydenpitoon Fieterin kanssa. Kun vanhemmille annettiin tilaisuus vielä täysin vapaaseen sanaan, ainoa uusi toive oli, että vasen käsi tietäisi, mitä oikea tekee.

”Ei, ei mulla ainakaan oo mitään. Että puhuminen on kyllä sellainen asia joka on niinku tosi tärkeä ja justiin se että se aukasoo lukkotiloja, se aukasoo ja avartaa omaa mielipijettä ja sitten se et erimielisyydet voidaan myös selvittää. Et silloin mun mielestä löytyy se ymmärrys puolin ja toisin siihen yhteiseen toimintaan.”

9 TULOSTEN ANALYSOINTI

Haastattelussa kävi ilmi, että toisen perheen vanhemmille ei ollut tehty lastensuojelulain 30 §:n mukaista omaa asiakassuunnitelmaa vanhemmuuden tukemiseksi, toisen taas oli. Tämä kertoi osaltaan myös lasten taustoista ja syistä, miksi lapset Fieteriin ovat tulleet. Osalla lapsista vanhempien tilanne on ollut vaikeampi kuin toisilla ja näin ollen vaikeammassa tilanteessa olevien vanhempien sosiaalityöntekijät ovat katsoneet tärkeäksi tehdä myös vanhemmille oman asiakassuunnitelman, jotta vanhemmat pystyisivät kuntoutumaan ja vahvistumaan myös sitä kautta omassa vanhemmuudessaan ja ehkä jonain päivänä saamaan lapset takaisin luokseen. Laki antaa mahdollisuuden olla tekemättä asiakassuunnitelmaa lapsen vanhemmille, jos sille ei ole tarvetta.

Kummassakin perheessä osallistuminen perheohjaukseen oli pitkälti tarpeen sanelemaa. Tilanteet olivat sellaiset, että lapset oli sijoitettuna Fieteriin ja vanhemmat tarvitsivat tukea niin vanhemmuudessa kuin koko perheen tilanteessakin. Perheohjaukset olivat lähteneet käyntiin hyvin pian lasten sijoitusten jälkeen. Myös muut tahot ovat tarjonneet perheohjausta haastatelluille perheille. Tässä kohtaa olisi varmasti ollut hyvä tarkentaa kysymystä, jotta olisi saatu paremmin selville, mitä ja kuka perheohjausta tarjoaa ja onko perheohjausta ollut ehkä jo ennen sijoitusta, mutta tulosten analysointivaiheessa se ei enää onnistunut.

9.1 Perheohjauksen toteutus

Haastatteluista kävi erittäin selvästi ilmi, että perheet olivat tyytyväisiä moneen asiaan. Erityisen tyytyväisiä he olivat siihen joustavuuteen, jota perheohjauksen kanssa oli. Perheiden mielestä oli hyvä, että jos heillä oli juuri sillä hetkellä mielen päällä jokin erityinen tarve käsitellä jotakin ajankohtaista tilannetta perheeseen, saivat he siihen mahdollisuuden, vaikka perheohjaukselta olisikin suunniteltu etukäteen toisenlaiseksi. On hyvä asia että mieltä painavat asiat tulevat käsiteltyä, mutta toisaalta, jos perheillä on joka kerta jokin akuutti asia josta haluavat jutella perheohjauksessa, jäävätkö perheohjausta vetävän työntekijän etukäteen suunnittelemat asiat helposti käsittelemättä? Kun perheohjaus on etukäteen suunniteltu ja niissä on kerta kerran jälkeen jokin kaava, olisi tarkoituksenmukaista

saada asiat myös käsiteltyä kuten suunniteltu. Miten käy perheohjauksen tavoitteiden saavuttamisen kanssa, jos joka kerta sattuu olemaan jokin akuutti tilanne josta keskustella? Toisen perheen kanssa tavoitteet perheohjaukselle oli tehty lasten asiakassuunnitelman yhteydessä, mutta tavoite ei ollut esimerkiksi vanhemmuuden tukeminen tai tilanteen hyväksyminen vaan tavoitteeksi oli asetettu lasten kuormituksen vähentäminen aikuisten välisillä keskusteluilla. Toisen perheen kanssa tavoitteet oli määritelty, mutta epäselväksi jäi kuka tavoitteet oli määritellyt. Perhe kertoi että Fieterin työntekijöillä oli omat tavoitteensa perheohjauksen suhteen ja heillä omat tavoitteensa. Fieterin tavoitteiden mukaan oli usein perheohjaukset aloitettu, mutta perheen tarve puhua asioista oli kuitenkin muuttanut perheohjaukset niin, että perheen mielessä olleet asiat oli käsitelty ja jätetty etukäteen suunnitellut asiat käsittelemättä.

Joustavuus myös aikataulujen kanssa koettiin positiiviseksi ja se oli perheiden mielestä osa onnistunutta perheohjausta. Toisaalta kun asiaa pohtii, jää miettimään, mitä jos aikatauluissa koko ajan joustetaan, kuinka paljon perheohjausta toisaalta arvostetaan jos kovin monet asiat menevät perheohjauksen edelle ja perheohjausta siirretään kerrasta toiseen? Pitäisikö kuitenkin asioita saada järjesteltyä niin, että perheen etu tulisi asioiden tärkeysjärjestyksessä etupäähän?

Sinänsä perheohjaukseton määrää pidettiin hyvänä. Kertojen määrä vaihteli perheestä toiseen ja myös tapa, jolla perheohjaus toteutettiin, vaihteli. Kummankin perheen perheohjaus oli muokkautunut ajan kuluessa nykyiselle, toisessa perheessä yksilölliseen perheohjaukseen, toisessa vanhempien yhteiseen perheohjaukseen. Tässäkin kohtaa muokattiin siis tapaa toimia käytännön kokemusten mukaisesti.

9.2 Perheohjauksen vaikutukset

Ehdottomasti parhaaksi asiaksi perheohjauksessa koettiin ohjaajien antama tuki perheille. Haastateltavat pohtivat jumiutuneensa omiin ajatuksiinsa ja näkökantoihinsa eivätkä välttämättä olleet nähneet enää muita vaihtoehtoja. Sitten oli ollut aika perheohjaukseen, jossa asiaa oli käsitelty ja näin oli saatu uusia ajatuksia asiasta. Toisella perheellä oli myös ajatus siitä, että oli itsekkin tukena etenkin lasten

kanssa työtä tekeville omaohjaajille, vanhemmilla oli ajatus jaetusta vanhemmuudesta ja kasvatuskumppanuudesta ja he kokivat osaavansa kertoa lapsesta sellaista tietoa, jota ei välttämättä ollut vielä tullut esiin Fieterissä.

Perheohjauksen koettiin vahvistaneen haastateltujen vanhemmuutta. Haastatteluisista on löydettävissä kaksi tapausta, jotka erityisesti nousevat esiin vanhemmuuden vahvistamisessa. Toinen oli kokemus siitä, että oli itse tehnyt oikein jossakin asiassa. Koettiin, että kun perheohjausta tehnyt työntekijä oli vahvistanut vanhempien tavan toimia oikeaksi tai sellaiseksi, jota perheohjauksessakin olisi suositeltu, antoi tämä vanhemmalle tunteen osaamisesta jolloin myös itsetunto vanhempana kohosi ja vanhemmuus vahvistui. Toinen teema joka haastatteluista nousi esiin vanhemmuuden vahvistajana olivat erilaiset mielipiteet ja näkökannat asioihin. Vanhemmat tunsivat, että kun tilanne esitettiin tavallaan uusille silmille, saivat he myös uusia ajatuksia tilanteesta ja uusia ehdotuksia toimia vastaavassa tilanteessa tai uusia mahdollisia tilanteeseen johtaneita syitä. Näin opittiin ymmärtämään ja tulkitsemaan, ehkä jopa välttämään tulevia kriisitilanteita ja perheohjauksen koettiin vahvistaneen vanhemmuutta.

9.3 Perheohjauksen kritiikki ja kehitysehdotukset

Haastatteluissa nousi esille hyvin vähän teemoja, jotka olisivat olleet kriittisiä Fieterin perheohjausta kohtaan. Vaikka asiaa kysyttiin suoraan, ei negatiivisia asioita tahtonut nousta. Toinen perhe oli kokenut perhearvioinnin turhaksi osallaan, he kokivat olevansa vanhempina hyviä ja perhearviointia oli heidän perheensä kanssa tehty jo muussa yhteydessä useaan kertaan. Kuitenkin he ymmärsivät ja hyväksyivät tämänkin kerran, sillä Fieteri tarvitsi jotakin josta aloittaa perheohjauksen suunnittelu ja tekeminen. Toinen perhe toivoi tulevaisuudessa perheohjaukselta sitä, että lapset voisivat myös osallistua siihen. Perhe kuitenkin totesi, että siihen tilanteeseen päästäkseen pitää vielä odottaa hetki, yhteiset perheohjaukset toivottavasti olisivat kuitenkin tulevaisuudessa. Mielipide-eroja ei ollut koettu olleen ja todettiin, että kyllä uskallettaisiin sanoa jos jokin asia jäisi mietityttämään. Toinen haastatelluista perheistä koki kuitenkin että oli joutunut taistelemaan asemansa lapsen vanhempana Fieterin henkilökunnalle. Tämänkin asian perhe oli osannut

käsitellä ja ymmärsi tilanteen johtuneet erilaisista näkökannoista ja heidän erityis-
asemastaan sijaisvanhempana.

Haastatteluiden perusteella oli haastavaa miettiä parannettavaa tai kehitysehdotuk-
sia Fieterin perheohjaukselle. Haastateltujen mukaan perheohjaus oli kaikin puolin
onnistunutta ja heidän omat tarpeensa huomioon ottavaa, kehitysehdotuksia ei
heiltä tullut eikä mitään seikkaa, johon tutkimusta analysoitaessa olisi voinut tart-
tua. Jos tutkimuksen haastateltujen perheiden määrä olisi ollut suurempi, olisi ke-
hitysehdotuksiakin voinut tulla enemmän. Haastatelluista vanhemmista ja heidän
vastauksistaan huokui tyytyväisyys Fieteriin ja vanhempien hyväksyntä lastensa
sijoituksiin. Useassa kohtaa haastatteluita vanhemmat toivat esille, kuinka hyvä
paikka Fieteri heidän lapsilleen on ja kuinka he haluavat tukea lastensa viihtyvyyt-
tä Fieterissä.

9.4 Haastatteluiden läpikäynti

Haastatteluita läpikäydessä tuli esiin epäily, kuinka rehellisiä vastaajat loppujen
lopuksi olivat. Eikö tosiaan mitään parannettavaa Fieterin perheohjaukselle ollut?
Vaikuttiko vastauksiin se seikka, että haastattelija oli aloittanut työskentelyn Fie-
terissä jokin aika sitten ja haastateltavat kokivat että eivät voineet rehellisesti ker-
toa kaikkia mielipiteitään? Haastattelun alussa käytettiin muutama minuutti siihen,
että haastattelija kertoi ehdottomasta vaitiolovelvollisuudestaan ja siitä, kuinka
haastateltavien anonymiys turvattaisiin. Keskusteltiin myös siitä että kritiikki on
tervetullutta, sillä sen perusteella toimintaa voidaan kehittää. Toisaalta, jos haasta-
teltavien määrä olisi ollut suurempi, olisivat vastauksetkin olleet ehkä toisenlaisia.

10 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön ja tutkimuksen tekeminen oli mielenkiintoinen ja opettavainen prosessi. Opiskeltavaa materiaalia kertyi hyvin suuri vuori pöydän kulmalle ja aika keväästä syksyyn 2011 meni hyvin pitkälle opinnäytetyö takaraivossa ja ajatuksissa pyörien. Koska materiaalia opinnäytetyötä varten kertyi paljon, oli lähdekritiikissä oltava melko kriittinen. Alkuun tuntui, että materiaalia perhetyöstä löytyy todella hyvin, mutta kun näihin kirjoihin ja materiaaleihin tutustui kunnolla ja ajan kanssa, ilmeni, etteivät ne käyneetkään tämän työn tekemiseen. Kyseessä ei ollut tutkimus perinteisestä perhetyöstä, joka useimmiten liittyy lastensuojelun avoimuuden tukitoimiin, vaan tutkittava aihe olikin jo sijoitettujen lasten perheiden kanssa tehtävä perheohjaus, jota tehtiin lastensuojeluyksiköstä jossa lapset olivat sijoitettuina. Materiaalin kanssa tuntui tulleen umpikuja, kunnes lastensuojelulakia tulkittaessa ilmeni laajempi käsitys perheohjaukselle, siihen eivät sisällyneetkään pelkästään perheohjauksiksi nimetyt perheiden ohjaukset, vaan aivan kaikki yhteydenpito lasten vanhempien kanssa. Materiaalia ei edelleenkään ollut kovin paljoa, mutta sen verran kuitenkin että teoria saatiin valmiiksi.

Itse tutkimuksen tekeminen oli haastavaa. Kun teoria oli hyvällä mallilla, pystyttiin tekemään haastattelurunko perheiden haastattelemista varten teoriaosuutta hyväksi käyttäen. Haastattelutilanteet olivat haastavia, koska piti varoa lähtemästä keskustelemaan haastateltavien kanssa aiheesta vaikka mieli olisi tehnyt. Tuli pysyä ennalta suunnitellussa haastattelurungossa, jotta tutkimuksen uskottavuus pysyisi hyvänä ja haastateltavilta kysyttäisiin samat asiat samalla tavalla. Koska haastattelut nauhoitettiin, tuli ne myös litteroida eli purkaa kirjalliseen muotoon. Tässä menikin yllättävän kauan aikaa ja nauhoituksia jouduttiin kelaamaan edes takaisin moneen otteeseen. Lopulta haastattelut oli purettu ja päästiin tekemään tulkintoja aineistosta.

Prosessi on ollut pitkä ja vaatinut paljon niin itseltäni kuin läheisiltänikin. Nyt se on valmis ja on kiitoksen paikka kaikille läheisilleni ja etenkin pienelle perheelleni, joka kesti tämän vapaa-aikani tehokkaasti vieneen prosessin hienosti.

LÄHTEET

Bardy, Marjatta toim. (2009). Lastensuojelun ytimissä. Helsinki. Yliopistopaino Oy.

Beckett, Chris (2003). Child Protection – an Introduction. Gateshead. SAGE Publications.

Fiereri Oy:n tuotteistuskansio (2011). Julkaisematon.

Harju, Virpi (2011). Vastaava ohjaaja Lastensuojeluyksikkö Fiereri Oy. Haastattelu 21.6.2011.

Heino, Tarja (2007). Keitä ovat uudet lastensuojelun asiakkaat? Tutkimus lapsista ja perheistä tilastolukujen takana. Stakesin työpapereita 30/2007. Helsinki.

Hujala, Anne & Puonti, Annamaija & Saarnio, Tuula (2004). Lastensuojelu tänään. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Kiiskinen, Pirjo & Eskelinen, Tuija (2010). Iskä, äiskä, omahoitsu ja mä siltaa rakentamassa – Käsikirja sijaishuollon ammattilaisille. Pelastakaa Lapset ry:n julkaisusarja n:o 18. Forssa. Pelastakaa Lapset ry.

Kujala, Virpi (2006) Sijoitettujen lasten biologisten vanhempien tukeminen. Viitattu 9.9.2011. http://www.ecredo.fi/sininauhaliitto/data/liitteet/eep_opas_biologisten_vanhempien_tukeminen.pdf

Känkänen, Päivi (2009). Lastensuojelun ytimissä. Helsinki. Yliopistopaino Oy.

Laakso, Riitta (2009). Arjen rutiinit ja yllätykset – etnografia lastenkotityöstä. Akateeminen väitöskirja. Tampere. Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Lastensuojelun käsikirja 2011 a: Muu lapsen tarpeen mukainen hoito. Viitattu 16.9.2011. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/muodot/muusijaishuolto/>

Lastensuojelun käsikirja 2011 b: Yhteistyö lapsen biologisten vanhempien kanssa. Viitattu 9.9.2011. <http://www.sosiaaliportti.fi/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/hoitojakasvatus/yhteistyobiologisetvanhemmat/>

Munro, Eileen (2002). Effective Child Protection. Gateshead. SAGE Publications.

Myllärniemi, Annina (2006). Huostaanottojen kriteerit pääkaupunkiseudulla. SOCCA:n ja Heikki Waris –instituutin julkaisu. Helsinki.

Nätkin, Ritva & Vuori Jaana (2007). Perhetyön tieto. Tallinna. Vastapaino.

Pösö, Tarja (2004). Kasvatustyö sijaishuollossa. Teoksessa Lastensuojelu tänään. Toim. Hujala, Anne & Puonti, Annamaija & Saarnio, Tuula. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Pösö, Tarja (2007). Lastensuojelun puuttuva tieto. Teoksessa Perhetyön tieto. Toim. Vuori, Jaana & Nätkin, Ritva. Tallinna. Vastapaino.

Reijonen, Mikko (2005). Voimaa perhetyöhön – Arjen tuki ja ammatilliset verkostot. Jyväskylä. Otavan Kirjapaino Oy.

Räty, Tapio (2010). Lastensuojelulaki – Käytäntö ja soveltaminen. Helsinki. Edita.

Rönkkö, Leena & Rytönen, Timo (2010). Monisäikeinen perhetyö. Helsinki. WSOY Pro.

Saastamoinen, Kati (2010). Lapsen asema sijaishuollossa – Käsikirja arjen toimintaan. Helsinki. Edita.

Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet (2005). Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry.

Suomen virallinen tilasto 2011 (SVT): Lastensuojelu [verkkójulkaisu]. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL). Viitattu: 27.10.2011. <http://www.stakes.fi/FI/Tilastot/Aiheittain/Lapsuusjaperhe/lastensuojelu.htm>

Taskinen, Sirpa (2010). Lastensuojelulain soveltaminen. Helsinki. WSOY Pro.

Tilastokeskus. Virsta virtual statistics (2011). Viitattu 2.10.2011. <http://www.stat.fi/virsta/tkeruu/04/03/>

Vilén, Marika & Seppänen, Paula & Tapio, Nina & Toivanen, Riikka toim. (2010). Kohtaamisia lapsiperheissä – menetelmiä perhetyöhön. Helsinki. Kirjapaja.

Valtakunnalliset sijaishuollon laatukriteerit (2004). Sijaishuollon neuvottelukunnan julkaisu 18.

4.7.2011

Arvoisa Fieteriläinen!

Olen tekemässä sosionomin opintoihini liittyvää opinnäytetyötäni Fieterin tekemästä perheohjauksesta. Tarvitsisin opinnäytetyötäni varten myös hieman Teidän apuanne, jotta saan kokonaiskuvan siitä, mitä perheohjaus Fieterissä on. Alla on kaksi kysymystä, joihin toivon vastaustanne, voitte antaa vastauksenne joko suoraan minulle sähköpostilla osoitteeseen xxx tai palauttamalla lomakkeen vastaavalle ohjaajalle. Toivon vastauksianne elokuun loppuun mennessä.

Kesäisin terveisin,

Niina Rupponen

1. Mitä työmenetelmiä olette käyttäneen perheohjauksessa?
2. Mikä on oma näkemyksenne perheohjauksen onnistumisesta?

Suuri kiitos vastauksistanne jo etukäteen!

Arvoisa vanhempi

SAATEKIRJE 15.7.2011

Lastensuojeluyksikkö Fieteri haluaa kehittää perheohjaustaan. Tähän liittyen tehdään tutkimus, jonka tavoitteena on tutkia, miten lasten huoltajat ovat Fieterin perheohjauksen kokeneet. Opiskelen Vaasan ammattikorkeakoulussa sosionomiksi AMK ja teen kyseisen tutkimuksen opinnäytetyönä Fieterin toimeksiannosta. Syksystä 2011 tulen myös työskentelemään Fieterissä.

Kerään tutkimusaineiston haastattelemalla Teitä yksitellen ja haastattelutilanteet nauhoitetaan. Antamanne tiedot ovat ehdottoman luottamuksellisia eikä niitä luovuteta haastattelijalta eteenpäin eikä henkilöllisyytenne tule selville tutkimuksen tai tulosten julkistamisen missään vaiheessa. Lastensuojeluyksikkö Fieteri saa käyttöönsä ainoastaan tutkimuksen lopputuloksen, ei haastatteluita. Kerätty aineisto tuhoetaan tutkimuksen jälkeen asianmukaisesti.

Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja aikaa haastatteluun menee arvioilta puolesta tunnista tuntiin. Ohessa on lomake, jolla voitte antaa suostumuksenne haastatteluun sekä yhteystietonne luovuttamiseen, jonka jälkeen voin ottaa Teihin puhelimitse yhteyttä ja sopia Teille sopivan haastatteluajankohdan ja paikan. Osallistumisenne tutkimukseen on tärkeää ja auttaa kehittämään Fieterin perheohjausta asiakkaiden kaipaamaan suuntaan.

Mikäli Teillä herää kysymyksiä joko itse opinnäytetyöstä tai tutkimuksesta, voitte olla yhteydessä Fieterin vastaavaan ohjaajaan, tarvittaessa hän välittää yhteystietonne minulle ja voin olla itse yhteydessä Teihin.

Ystävällisin terveisin,

Niina Rupponen

SUOSTUMUSLOMAKE

Tällä lomakkeella voitte antaa suostumuksenne haastattelua varten sekä yhteystietojen luovuttamiseen tutkimuksen tekijälle. Jos ette halua antaa yhteystietojanne tutkimuksen tekijälle, haastattelu voidaan sopia Fieterin henkilökunnan kanssa Fieterin tiloihin, jonne tutkimuksen tekijä tulee haastattelun tekemään. Palautettahan lomakkeen 8.8.2011 mennessä Fieteriin, kiitos!

Allekirjoittamalla tämän lomakkeen suostun seuraavaan:

- Annan luvan yhteystietojeni luovuttamiseen tutkimuksen tekijälle sekä haastatteluun
- Annan luvan haastatteluun
- En anna lupaa yhteystietojeni luovuttamiseen enkä haastatteluun.

___. ___.2011

allekirjoitus ja nimen selvennys

Haastattelukysymykset

Onko vanhemmille tehty asiakassuunnitelma sosiaalitoimesta?

Koska perheohjaus on aloitettu?

Onko ollut perheohjausta muualta?

Mikä sai osallistumaan perheohjaukseen?

Onko perheohjaus toteutettu yksin? Puolison kanssa? Koko perheen kanssa?

Ryhmässä?

Kuinka usein perheohjausta on ollut? Onko se ollut tarpeeksi / liikaa?

Miten perheohjauksen tavoitteet on määritelty? Kuka sen on tehnyt?

Onko mielestäsi omat mielipiteesi otettu riittävästi huomioon perheohjauksessa?

Mitä tehty?

Mikä perheohjauksessa on ollut parasta?

Mikä on ollut perheohjauksessa turhaa?

Onko perheohjaus auttanut löytämään uusia ajatuksia / toimintatapoja? Oletteko kokeneet sen tarpeelliseksi?

Onko perheohjaus vahvistanut vanhemmuuttasi? Miten?

Mitä kaipaisitte perheohjaukselta lisää?

Miten lapsi on suhtautunut perheohjaukseen?

Muu yhteydenpito Fieterin osalta lapsen asioissa, onko ollut riittävää ja oikeista asioista?

Onko mielestäsi omat mielipiteesi otettu riittävästi huomioon lapsen asioissa?

Onko teillä ollut mielipide-eroja Fieterin työntekijöiden kanssa? Miten ne on ratkaistu?

Miten oma vanhemmuutesi on onnistunut lapsen Fieterissä olon aikana?

Miten haluaisit muuttaa yhteydenpitoa Fieterin kanssa?

Onko jotakin mitä haluaisit vielä sanoa?

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
 VASA YRKESHÖGSKOLA
 UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS OPINNÄYTETYÖTÄ VARTEN

OPISKELIJAN TIEDOT:		
Opinnäytetyön tekijä(t): Niina Ruppenen	Opiskelijanumero: [REDACTED]	Koulutusohjelma: Sosiaaliala
Osoite: [REDACTED]	Puhelinnumero: [REDACTED]	Sähköposti: [REDACTED]
TUTKIMUKSEN KOHDEORGANISAATION TIEDOT:		
Organisaation nimi ja tulosyksikkö: Lastensuojeluyksikkö Fieteri Oy		
Yhteyshenkilön nimi, sähköposti, puhelin: Vastaava ohjaaja [REDACTED]		
Mahdollisen työelämäohjaajan nimi, sähköposti, puhelin: Vastaava ohjaaja [REDACTED]		
OPINNÄYTETYÖN TIEDOT:		
Opinnäytetyön nimi: Perheohjaus lastensuojeluyksikössä – miten lasten huoltajat ovat perheohjauksen kokeneet?		
Opinnäytetyötutkimuksen tarkoitus: Tutkia Fieteri Oy:n tekemää perheohjausta Fieteriin sijoitettujen lasten huoltajille.		
Opinnäytetyön ohjaajan nimi, sähköposti, puhelin: Yliopettaja, osastonjohtaja Hans Frantz [REDACTED]		

OPINNÄYTETYÖN SOPIMUSEHDOT

Opinnäytetyön ohjaus ja vastuut

Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Vaasan ammattikorkeakoulun vastuu rajoittuu opinnäytetyön ohjaukseen. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta sopimuksen mukaan. Opiskelija sitoutuu palauttamaan toimeksiantajalle työn aikana käyttöön saamansa luottamuksellisen aineiston opinnäytetyön valmistuttua tai kun osapuolet yhdessä sopien toteavat, ettei yhteistyöedellytyksiä työn loppuunsaattamiseksi ole.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Wolffintie 30, 65200 VAASA
 Puh. 020 766 3300, faksi (06) 326 3002
 info@puv.fi, www.puv.fi
 Y-tunnus 2267669-3

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
 VASA YRKESHÖGSKOLA
 UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Oikeudet tuloksiin

Tekijänoikeus ja omistusoikeus opinnäytetyön tuloksiin ja muuhun aineistoon kuuluvat opinnäytetyön tekijälle. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden hyödyntämiseen. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raportoimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.

Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus

Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muuta julkisuuslaissa salassa pidettävää tietoa, on opinnäytetyön raportti laadittava siten, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Opinnäytetyön kirjallinen osa voidaan julkaista myös Theseus -tietokannassa Internetissä.

Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja, ohjaaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.

Opinnäytetyön kustannukset

Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opinnäytetyön tekijä keskenään. Pääsääntöisesti Vaasan ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.

Päiväys: 20.6.2011 Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus: [Signature]

Liitteet: **Tutkimussuunnitelma liitteineen**

Tutkimuslupa opinnäytetyötä varten

- Myönnetty anomuksen mukaan
 Hylätty
 Myönnetään seuraavin korjauksin

- Kohdeorganisaation nimi SAA esiintyä opinnäytetyössä
 Kohdeorganisaation nimi EI SAA esiintyä opinnäytetyössä

Päiväys 20.6.2011
 Allekirjoitus [Redacted]
 Nimen selvennys [Redacted]

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Wolffintie 30, 65200 VAASA
 Puh. 020 766 3300, faksi (06) 326 3002
 info@puv.fi, www.puv.fi
 Y-tunnus 2267669-3